18 oktyabr Milli müstəqillik günüdür!

N41 (1140)

15-21 oktyabr 2020-ci il

İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet | Qiyməti razılaşma yolu ilə | Qəzet 1999-cu ildən çıxır

Prezident İlham Əliyev Türkiyənin "Haber Türk" televiziya kanalına müsahibə verib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 13-də Türkiyənin "Haber Türk" televiziya kanalına müsahibə verib. Oktyabrın 14-də həmin televiziya kanalında dövlətimizin başçısının müsahibəsi yayımlanıb. Müsahibəni Sizə təqdim edirik.

- Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev ilə birlikdəyik. Cənab Prezident, bir yandan cəbhədə, bir yandan diplomatiyada sıx qrafikiniz var. "Haber Türk"ə vaxt ayırdığınız üçün Sizə çox təşəkkür edirəm.

Cənab Prezident, Ermənistan ilə Azərbaycan arasında Moskvada 11 saat yarım davam edən bir görüş keçirildi. Ancaq bu görüşdən sonra Ermənistan xüsusi qəddarlıqla Gəncə şəhərini atəşə tutmağa, mülki şəxsləri hədəfə almağa başladı. Burada diqqət çəkən məqam Ermənistanın öz ərazisindən Azərbaycanı hədəfə almasıdır. Ermənistan diplomatiya sahəsində belə bir görüş keçirilərkən bu cür hücuma niyə ehtiyac hiss etdi? Dünya ictimaiyyətindən bu məsələdə istədiyiniz dəstəyi gördünüzmü, Sizə gələn mesajlar oldumu?

- Ermənistanın bu çirkin siyasəti anlaşılandır. Çünki onlar hər zaman döyüş meydanında məğlubiyyətə uğrayanda belə çirkin əməllərə əl atırlar. Mülki şəxslərə, əliyalın insanlara qarşı qəddarlıq göstərmək onlar üçün adi bir şeydir. Azərbaycan xalqı bunu Xocalı soyqırımının timsalında görmüşdür. Bu dəfə də bütün cəbhəboyu Azərbaycan Ordusu uğurlu əməliyyat keçirərək bir neçə şəhər və kəndimizi işğaldan azad etmişdir və işğaldan azadetmə əməliyyatımız uğurla davam edir. Bu gün səhər mənə verilən məlumata görə, Azərbaycan Ordusu bu istiqamətdə daha böyük uğurlara imza atdı. Bu məsələ ilə bağlı lazım olan vaxtda açıqlama veriləcək.

Ermənistanın bu xain hücumunun səbəbi odur ki, onlar bu münaqişənin coğrafiyasını genişləndirmək, üzv olduğu Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatını münaqişəyə cəlb etmək istəyirlər. Məhz buna görə Ermənistan ərazisindən Azərbaycan torpaqlarını, mülki şəxsləri atəşə tuturlar və bizi cavab atəşinə təhrik edirlər. Fəqət mən demişdim ki, bizim qisasımız döyüş meydanında olacaq. Biz heç zaman mülki şəxslərə qarşı heç bir addım atmırıq və bizim bütün hədəflərimiz hərbi hədəflərdir. Əməliyyatın ilk günlərindən bütün hərbi hədəflər bir daha nəzərdən keçirildi və bizim dəqiq, sərrast atışlarımız bu hədəfləri məhv etdi. Erməni ordusuna çox böyük zərər vuruldu, 200-dən çox tank, 2 "S-300" hava hücumuna qarşı qurğu, bir çox başqa texnika məhv edildi, 33 tank və digər texnika qənimət kimi götürüldü.

Bu, Ermənistanın növbəti terror aktıdır. Ancaq bu terror aktı Azərbaycan xalqının iradəsini qıra bilməz. Biz düşmənə qarşı daha böyük əzmlə, iradə ilə vuruşacağıq, daha əzmlə, iradə ilə öz torpaqlarımızı azad edəcəyik və Azərbaycan bayrağını işğal edilmiş bütün torpaqlarda qaldıracağıq.

O ki qaldı, beynəlxalq təşkilatların və beynəlxalq ictimaiyyətin buna reaksiyasına, Türkiyə hər zaman olduğu kimi, bizi bir daha bu məsələ ilə bağlı açıq və birmənalı dəstəklədi. Əziz qardaşım Rəcəb Tayyib Ərdoğanın açıqlamaları, digər yüksək səviyyəli vəzifəlilərin açıqlamaları bir daha qardaşlıq mövqeyinin təzahürü idi. Pakistan və onun Baş Naziri çox böyük həmrəylik göstərərək çox müsbət açıqlama vermişdir, digər ölkələr də vermişdir. Ancaq deyə bilmərəm ki, bu, dünya miqyasında geniş vüsət almışdır. Halbuki hər kəs üçün bu, gün kimi aydındır. Atəşkəs rejimi haqqında açıqlama verilir, ondan bir gün keçməmiş belə namərd hücum təşkil edilir. Bu, bir daha onu göstərir ki, atəşkəsi kim istəmir.

Mən demişdim, bizim hədəfimiz, bizim məqsədimiz işğal edilmiş bütün torpaqlara Azərbaycan vətəndaşlarını qaytarmaqdır. Bildirmişdim, atəşkəs imkan verəcək ki, bu məsələ artıq hərbi müstəvidən siyasi müstəviyə, diplomatik müstəviyə keçsin. Bu məsələ diplomatik müstəvidə danışıqlar masası arxasında həll olunsun və Ermənistan hələ də işğal altında olan digər torpaqlardan çəkilsin, Azərbaycan vətəndaşları oraya qayıtsın və sülh yaransın. Ancaq görünür ki, Ermənistanın planları tam başqa imiş. Onlar hesab edirmişlər ki, bu atəşkəsdən istifadə edərək, bunu istismar edərək öz hərbi məğlubiyyətlərini bir qədər azalda bilərlər, vaxt qazana bilərlər, yeni qüvvələr səfərbər edə bilərlər və beləliklə, Azərbaycana qarşı hücumları davam etdirə bilərlər. Amma onlar yanıldılar. Mən demişdim ki, əgər Ermənistan müsbət davranış göstərməsə peşman olacaq və haqlı idim.

- Cənab Prezident, Sizin Xarici İşlər naziri Ceyhun Bayramov və Ermənistan xarici işlər naziri 11 saat yarım davam edən bir görüş keçirdilər. Siz, bu görüş davam edərkən açıqlama verdiniz, bir şərtiniz var idi, bizə bir təqvim versinlər. Yəni, Ermənistanın Qarabağdan çəkilməsi üçün bir təqvim verilsin. Moskvadakı görüşdə bir təqvim, ya da Qarabağın gələcəyinə dair Moskvanın ortaya qoyduğu bir layihə, bir plan oldumu?

- Xeyr, təqvim verilmədi, biz də çox israr etmədik. Çünki Moskva anlaşmasında, açıqlamasında bizi qane edən, bizim maraqlarımıza cavab verən maddələr bizi təmin etdi. Onu da bildirməliyəm ki, Moskva müzakirələrinin uzun çəkməsinin səbəbi o idi ki, bizim üçün məqbul olmayan bəzi maddələr o açıqlamaya salınmalı idi. Bizim bundan xəbərimiz yox idi. Bizim Xarici İşlər nazirimiz Moskvaya gələndə və artıq müzakirə masasına əyləşəndə hər iki nazirə təkliflər verildi. Təbii ki, mənimlə əlaqə saxlanıldı və biz müntəzəm olaraq əlaqədə idik. Mən bizim şərtlərimizi demişdim və o şərtlərdən kənarda hər hansı bir razılaşma mümkün deyildi.

Ona görə biz vəziyyəti nəzərə alaraq, təqvimlə əlaqədar mövqeyimizi bir qədər yumşaltdıq. Ancaq bu, o demək deyil ki, bu təqvim olmayacaq, bu, olacaq. Ancaq nə zaman? Artıq müzakirə prosesi çərçivəsində. O açıqlamada göstərildi ki, müzakirələr baza prinsipləri, yəni Madrid prinsipləri əsasında bərpa edilir ki, o da işğal altındakı torpaqlarımızın Azərbaycana qaytarılmasını təsbit edir. Eyni zamanda, danışıqlar formatı dəyişməz olaraq qalır. Yəni, danışıqlar Ermənistan və Azərbaycan arasında aparılacaq. Qondarma "Dağlıq Qarabağ respublikası"nın hər hansı bir nümayəndəsinin bu danışıqlarda iştirakı müzakirə mövzusu deyil. Bunlar bizi qane etdi. Bizim təxminimiz ondan ibarət idi ki, artıq dərhal danışıqlar başlasın və təqvim məhz bu danışıqlar çərçivəsində bizə təqdim edilsin. Bu təqvim bizi qane etməlidir. Yəni, bu, çox uzunmüddətli proses ola bilməz. Biz otuz il gözləmişik. Artıq Azərbaycan xalqının səbri tükənibdir. Əgər danışıqlar bərpa edilərsə, əminəm ki, bu təqvim bizə veriləcək. Ancaq Ermənistanın bu anlaşmanı, bu açıqlamanı pozması göstərir ki, onların niyyəti, sadəcə olaraq, vaxt qazanmaq və Azərbaycana öz hücumunu davam etdirməkdir.

- Cənab Prezident, Dağlıq Qarabağın müstəqilliyi ilə bağlı Ermənistanın cəhdləri var. Ermənistan Fransada, Rusiyada, hətta erməni diasporunun güclü olduğu digər ölkələrdə siyasi təzyiq formalaşdırmağa çalışır. Qarabağın işğaldan azad edilməsi məsələsində Siz qətiyyətlisiniz. Qarabağ işğaldan azad edildikdən sonra Sizin necə bir modeliniz var? Bir muxtar bölgə, müstəqil bir struktur, necə bir proses olacaq Qarabağla bağlı?

- Birincisi, onu deməliyəm ki, Ermənistanın hazırda göstərdiyi cəhdlər yersizdir və onların özləri üçün zərərlidir. Çünki birinci növbədə heç bir ölkə Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan və beynəlxalq hüquq baxımından Azərbaycana mənsub olan Dağlıq Qarabağa müstəqillik verməyəcək, onu tanımayacaq. Belə olan halda bu cəhdlər səmərəsiz qalacaq. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bütün dünya tərəfindən tanınıb. Baxın, Minsk qrupuna həmsədrlik edən ölkələr, onlar bizim ərazi bütövlüyümüzü tanıyır. Avropa İttifaqı ilə bizim "Tərəfdaşlıq prioritetləri" adlı sənəd paraflanmışdır. Orada Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə, suverenliyinə, sərhədlərimizin toxunulmazlığına dəstək göstərilir. Yəni, mən inanmıram ki, hər hansı bir ölkə Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini tanısın. Çünki bundan heç bir saat keçməmiş bu ölkə ilə biz bütün diplomatik əlaqələrimizi kəsərik. Bu, mütləqdir. Ona görə Ermənistanın bu cəhdləri, sadəcə olaraq, daxilə, yəni, öz ictimaiyyətinə hesablanıb ki, sanki bunlar da hər hansı bir diplomatik fəaliyyətdədirlər.

O ki qaldı, sülhdən sonrakı dönəmə, bizim mövqeyimizdə hər hansi bir dəyişiklik yoxdur. Bizim mövqeyimiz həm tarixi ədalətə, beynəlxalq hüquqa və dünyada mövcud olan müsbət təcrübəyə əsaslanır. Yəni, birinci mərhələdə işğal olunmuş rayonlardan erməni silahlı qüvvələri çıxarılır. Prinsip etibarilə bu məsələ artıq Minsk qrupu çərçivəsində təsbit edilib, - beş rayon, ondan sonra iki rayon, ondan sonra Dağlıq Qarabağın özündən, Şuşadan, Xankəndidən, - orada bir çox kəndlərdə azərbaycanlılar yaşayıb, - Azərbaycan vətəndaşları oraya qayıdır və Dağlıq Qarabağın gələcəyi ilə əlaqədar müzakirələr davam edir. Ancaq yeni bir şəraitdə, yeni bir iqlim çərçivəsində. Artıq biz sülhə daha da yaxınlaşacağıq. Ona görə orada yaşayan ermənilərlə əlaqədar bizim mövqeyimizdə dəyişiklik yoxdur. Azərbaycan çoxmillətli dövlətdir. Azərbaycanın müxtəlif yerlərində, ilk növbədə, Bakı şəhərində minlərlə erməni yaşayır və onlar bizim vətəndaşımızdır. Bizim ölkəmizdə bir çox millətlər yaşayır və bu, ölkəmizin gücünü artırır. Ona görə Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilər narahat olmasınlar. Biz onların canını o kriminal xunta rejimindən qurtarandan sonra onlar daha yaxşı yaşayacaq, daha güvənli, daha təhlükəsiz şəraitdə yaşayacaq və onların rifahı daha da artacaq. Çünki orada indi səfalət hökm sürür. Biz oraya sərmayə də yatırarıq, biz orada sosial proqramlar da icra edərik, iş yerlərinin yaradılması ilə əlaqədar proqramlarımız olacaqdır. Bütün bunlar orada yaşayan ermənilər və oraya qayıdacaq azərbaycanlılar üçün yeni bir mərhələ olacaq. Bizim mövqeyimiz bundan ibarətdir. Ermənistanın mövqeyi isə azərbaycanlıları oradan qovmaq, etnik təmizləmə aparmaq, Azərbaycanın tarixi-dini abidələrini yerlə-yeksan etmək və ondan sonra elan etmək ki, bu, qədim Ermənistan torpağıdır. Halbuki ermənilər oraya çar Rusiyası tərəfindən XIX əsrin əvvəlində köçürülüb. Bu, tarixdir. Bu tarixi biz bilirik. Ona görə bizim mövqeyimiz bundan ibarətdir. Azərbaycan xalqı bu mövqeyi bilir və bunu dəstəkləyir.

- Cənab Prezident, bu fikirlərinizdən başa düşdüyüm qədər, Siz, təkcə əməliyyatı deyil, əməliyyat sonrasını da izah etdiniz, mərhələ-mərhələ konsepsiyasından bəhs etdiniz. Ancaq bilirik ki, münaqişə dövründə çox böyük kədər yaşandı, Qarabağda 30 min Azərbaycan türkü həlak oldu, şəhid oldu. Yenidən o coğrafiyada xalqlar birlikdə yaşaya biləcəkmi? Yaxud, ermənilər və Azərbaycan türkləri ayrı-ayrı rayonlarda yaşayacaqlar? Necə bir planlaşdırma olacaq?

- Bilirsiniz, Azərbaycan xalqı çox xeyirxah xalqdır. Məhz ona görə Azərbaycanda onlarla digər xalqların nümayəndələri yaşayırlar, sülh, ləyaqət içində yaşayırlar. Odur ki, mən tam əminəm, ermənilər və azərbaycanlılar o bölgələrdə bir yerdə yaşaya bilərlər. Necə ki, bu gün Azərbaycanın digər yerlərində, necə ki, məsələn Gürcüstanda. Gürcüstanda 300 mindən çox azərbaycanlı və təqribən 200 minə yaxın erməni əhali var. Bəzi kəndlərdə onlar bir yerdə yaşayırlar, bir kənddə. Onların arasında hər hansı bir problem yoxdur. Onlar normal qonşu kimi yaşayırlar, Rusiyada da, Ukraynada da, digər ölkələrdə də. Niyə də bunu burada edə bilmərik?

Mən hesab edirəm ki, biz buna hazır olmalıyıq. Biz xalqlarımızı buna hazırlamalıyıq. Mənim bu gün sizə dediyim sözlər Azərbaycan xalqı tərəfindən qəbul edilir və dəstəklənir. Bu, eyni zamanda, bu gün Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilərə də mənim müraciətimdir. Onlar bilsinlər ki, Azərbaycan xalqı onların düşməni deyil. Sadəcə olaraq, Azərbaycan xalqı öz dədə-baba torpaqlarında yaşamaq istəyir. Buna Azərbaycan xalqının haqqı var. Onlar da yaşasınlar, biz də yaşayaq. Amma bizi qovsunlar, onlar yaşasınlar, bu, ədalətli deyil. Biz buna heç vaxt razı ola bilmərik.

Əlbəttə ki, hər bir müharibə sülh ilə nəticələnir. Ona görə, indi biz müharibədən sonrakı mərhələyə də baxmalıyıq. Əgər hər iki tərəfdə güclü siyasi iradə olarsa və beynəlxalq təşkilatlar bu məsələdə bizə kömək edərsə, hesab edirəm ki, buna nail olmaq mümkün olacaq. O qədər də asan olmayacaq. Ancaq biz çalışmalıyıq ki, buna nail olaq.

- Cənab Prezident, hazırda Ermənistan Azərbaycanın yaşayış məntəqələrini atəşə tutur. Azərbaycan isə əməliyyat zamanı yalnız hərbi obyektləri hədəfə alır, ancaq Qarabağ bölgəsindəki ərazilərdə əməliyyat həyata keçirir. Amma Ermənistan Gəncəni, Mingəçeviri, Bərdəni, mülki əhalinin yaşadığı digər yerləri hədəfə alır. Bundan məqsəd panika, xaos və qorxu yaratmaqdırmı? Siz hazırda Azərbaycan xalqının bu psixologiyasını necə görürsünüz?

- Siz haqlısınız, məqsəd budur, panika yaratmaq, xaos yaratmaq, qorxu yaratmaq. Bu gün Azərbaycan tam başqa bir ölkədir. Bu gün yeni nəsil yetişib. Müstəqillik şəraitində yeni vətənpərvər, həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclü insanlar yetişibdir. Eyni zamanda, yaşlı nəsil də bu gün tam başqa bir dünyagörüşünə malikdir. Dövlətimizin güclü iradəsi var, güclü ordumuz var. Məhz buna görə bu xain hücumlar bizim iradəmizi qıra bilmədi. Erməni vəhşiliyindən ən çox zərər çəkən Tərtər şəhəridir. Tərtər şəhərinə minlərlə mərmi düşüb. Tərtər balaca bir şəhərdir, Gəncə kimi böyük şəhər deyil. Bu gün səhər mənə verilən məlumata görə, 100-dən çox mərmi səhər saat 7-dən indi saat 10-un yarısıdır, 2 saat yarım ərzində mindən çox mərmi Tərtər şəhərinə düşüb. Amma tərtərlilər bir dağ kimi, bir yumruq kimi dayanıblar, heç bir yerə getmirlər və deyirlər, öldü var, döndü yoxdur. Həmçinin Ağdamda da, Goranboyda da, Ağcabədidə də, cəbhə xəttinə yaxın olan bütün başqa bölgələrdə də belədir. Onlar düşmənlə üz-üzə yaşamağa öyrəşiblər. 2016-cı ildə, məşhur Aprel döyüşlərindən sonra mən erməni vəhşiliyindən zərər çəkmiş bölgələrə getdim və bir kənddə oldum. O kənddən erməni mövqelərinə məsafə 100-150 metr idi. Bizim hərbçilər mənə dedilər ki, oraya getməyin. Getməyin, ora təhlükəlidir. Dedim, orada bizim insanlar yaşayır, onlar üçün təhlükəli deyilmi? Onlar nə qədər cəsarətli, nə qədər qürurlu insanlardır ki, orada düşmənin atəşi altında yaşayır, qurur, övladlarını böyüdür. Azərbaycan xalqı, bax, bu xalqdır!

Ona görə bu xain hücumlar bizi zərrə qədər də yolumuzdan döndərə bilməz. Ermənistanın digər bir məqsədi bizi dayandırmaqdır. Onlar zənn edirlər ki, bu xain zərbələr bizi dayandıracaq. Bizi heç kim dayandıra bilməz. Çünki biz haqq yolundayıq, bu yolu davam edirik və uğurla davam edirik. Bayrağımızı qaldırırıq, torpaqlarımızı azad edirik və sona qədər bu yolu gedəcəyik!

- Cənab Prezident, Minsk qrupu ilə bağlı. Münaqişənin 30 ildir davam etməsinə baxmayaraq, bir həll yolu tapılmadı. Dünən bir media qurumuna müsahibənizdə formatın yenidən nəzərdən keçirilə biləcəyini, daha doğrusu, tərkibin dəyişə biləcəyini dediniz. Bu tərkib necə olmalıdır? Türkiyə masada rol almalıdırmı? Çünki səhər saatlarında Rusiyadan bir açıqlama gəldi, Türkiyənin o masada olması çox da arzu edilmir. Bu məsələyə necə baxırsınız? Bir də bununla bağlı daha bir sual vermək istəyirəm. Cənab Prezident, Rusiya bu prosesdə Qarabağa sülhməramlılar göndərmək istəyərsə, Sizin buna münasibətiniz necə olar? Səhv etmirəmsə bir media qurumunda belə bir sual ilə qarşılaşmışdınız?

- İlk növbədə, onu bildirməliyəm ki, sülhməramlıların bölgəyə göndərilməsi hər iki ölkənin - Ermənistanın və Azərbaycanın razılığı əsasında olmalıdır. Həmçinin sülhməramlıların göndərilməsi və sülhməramlıların tərkibi. Yəni orada kim olacaq, hansı ölkələr olacaq? Əgər hər hansı bir ölkə veto qoyarsa, təbii ki, bu, olmayacaq. İkinci məsələ ondan ibarətdir ki, hər kəs anlamalıdır bu gün sülhməramlıların göndərilməsi deyəndə Azərbaycan torpaqlarından, suveren Azərbaycan ərazisindən söhbət gedir. Bizim icazəmiz olmadan hər hansı ölkə sülhməramlılarını bizim torpağımıza göndərə bilməz. Bu, qanuna ziddir. Bu, beynəlxalq hüquqa ziddir. Bu, qəbuledilməzdir.

Ona görə bizdə belə bir narahat-

lıq yoxdur. Belə səylər, belə istəklər ola bilər. Mən bunu istisna etmirəm. Ancaq bütün məsələlər masa üzərində olmalıdır. Onu da bildirməliyəm ki, müzakirə mövzusu olan baza prinsiplərində sülhməramlıların göndərilməsi ən son mərhələdə nəzərdə tutulur. Yəni, ilk növbədə, bayaq qeyd etdiyim məsələlər həll edilməlidir - torpaqların boşaldılması, məcburi köçkünlərin qaytarılması, sərhədlərin açılması, nəqliyyat və ticarət əlaqələrinin qurulması. Ondan sonra sülhməramlıların gətirilməsi də istisna deyil. Ancaq nəzərə alsaq ki, bu 30 illik müzakirə müddətində biz müsbət nəticəyə yaxınlaşmadıq və bu məsələ heç müzakirə də olunmayıb. Ona görə bu məsələ ilə bağlı hər hansı bir fərziyyə, istək ola bilər. Ancaq Azərbaycanın razılığı olmadan bu, mümkün deyil.

O ki qaldı, Minsk qrupunun fəaliyyəti ilə əlaqədar məsələyə, mən artıq bir neçə dəfə demişəm ki, Minsk qrupu 1992-ci ildə yaradıldı. O zaman hansı əsaslar buna səbəb oldu biz bilmirik. O qrupda elə ölkələr var ki, heç bu bölgə ilə maraqlanmırlar. Heç bu bölgədə onların hər hansı maraqları da yoxdur, təsiri də yoxdur. Ona görə əgər bu münaqişənin həll edilməsini istəyirlərsə, - biz bunu istəyirik, - elə ölkələr olmalıdır ki, onlar real həyatda sülhün təmin olunmasına xidmət edə bilsinlər.

Təbii ki, biz qardaş Türkiyəni bu prosesdə görürük. Biz bunu alqışlayırıq. Biz bilirik ki, Minsk qrupu ATƏT tərəfindən qurulmuşdur və ATƏT-in öz qaydaları var. O qrupun tərkibinin dəyişdirilməsinin yəqin ki, hüquqi prosedurları var. Biz o dərinliyə getmək istəmirik. Ona görə mən demişəm ki, de-yure, ya da de-fakto, fərq etməz. Əsas odur ki, Türkiyə bu masada olsun. Onsuz da var. Çünki əziz qardaşım, hörmətli Rəcəb Tayyib Ərdoğan Qarabağ məsələsi ilə bağlı hörmətli Putinlə dəfələrlə görüşmüşdür, dəfələrlə danışmışdır. Artıq uzun illərdir, yəni, on ildən çoxdur ki, bu məsələ Türkiyə-Rusiya gündəliyində duran bir məsələdir. Mənim bundan xəbərim var. Həm Türkiyə Prezidenti, həm Rusiya Prezidenti bu haqda mənə demişdilər. Onsuz da Türkiyə var. İndi daha çox, daha böyük həcmdə, daha böyük miqyasda var.

Bilirsiniz ki, Türkiyənin Xarici İşlər naziri cənab Mövlud Çavuşoğlu cənab Lavrovla, Türkiyənin Müdafiə naziri cənab Hulusi Akar cənab Şoyqu ilə telefonla danışırlar. Kim deyə bilər ki, Türkiyə prosesdə yoxdur. Türkiyə yoxdursa, nə üçün danışırsınız? Türkiyə var. Biz də əlimizdən gələni edəcəyik ki, bundan sonra da olsun. Çünki Türkiyənin burada iştirakı olmasa, bu məsələ həll edilə bilməz. Bunu hər kəs anlamalıdır. O ki qaldı, yenə də deyirəm, bu məsələnin formal tərəfinə, bu formal tərəf qala bilər, Minsk qrupu da qala bilər, onsuz da 30 il ərzində bir nəticə hasil etmədi. Ancaq bu məsələ nə qədər tez həll olunarsa, o qədər də tez Minsk qrupuna ehtiyac qalmayacaq.

- Cənab Prezident, bir tərəfdən Ermənistanın baş naziri Paşinyan əməliyyatdan əvvəl Şuşada rəqs etdi, xalqını coşdurmağa çalışdı. Bir tərəfdən də müharibədə məğlub olduqca Türkiyəni ittiham etməyə başladı. Türkiyəni buraya əcnəbi döyüşçüləri gətirməkdə günahlandırdı. Eyni zamanda, beynəlxalq medianın da bu mövzuya çox yer ayırdığını gördük. Həmçinin Amerikadakı bir qəzetdə əcnəbi döyüşçülərin, Türkiyə təyyarələrinin Azərbaycanda olduğu xəbərləri yayımlandı. Siz Paşinyanın o rəqsini necə dəyərləndirirsiniz, bu gün hazırkı durum ortadadır. İkincisi, Türkiyənin mövqeyi və bu təyyarələr mövzusu ilə bağlı fikirlərinizi bilmək istərdim.

- Paşinyanın sərxoş vəziyyətdə rəqsi və digər təhqirləri, həqarəti Azərbaycan xalqını haqlı olaraq hiddətləndirdi. Biz onun bu hərəkətlərinin heyfini bu gün döyüş meydanında alırıq, əvəzini çıxırıq. Azərbaycan əsgəri döyüş meydanında göstərir ki, kim haqlıdır, kim haqsızdır. Biz gücümüzü, xalqımızın iradəsini döyüş meydanında göstəririk. Paşinyanın digər təxribatları da cavabsız qalmır və qalmayacaq. Azərbaycan xalqının ləyaqəti bərpa olunur. Şəhidlərimizin qanı yerdə qalmır və qalmamalıdır. Bu gün azad etdiyimiz şəhərlər, kəndlər Paşinyana və onun kimlərə bizim ən gözəl cavabımızdır. O, artıq anladı ki, kim kimdir. Mən ona xəbərdarlıq etmişdim. Mən ona demişdim ki, bu yol sizi fəlakətə aparacaq. Mən demişdim ki, Azərbaycan xalqının ləyaqəti ilə oynamasın, diqqətli olsun, ehtiyatlı olsun. O zənn edirdi ki, dünya erməniliyi onu müdafiə edəcək, o zənn edirdi ki, böyük dövlətlər gəlib onun yerinə vuruşacaq, bu gün də bunu istəyir. O, Rusiyanın Prezidenti hörmətli Vladimir Putinə bir gündə telefonla dəfələrlə zəng etmişdir. O, telefon zənglərinin bir hissəsi mətbuata verildi, bir hissəsi isə verilmədi. Bizdə məlumat var ki, bu son atəşkəsdən sonra da Paşinyan Putinə telefonla zəng etmişdir. Onun bu hərəkətləri, əlbəttə, göstərir ki, bu adam panikaya qapılıb, təşviş içindədir, özünü itirib. Azərbaycan Ordusu döyüş meydanında düşmənə elə sarsıdıcı zərbələr endirir ki, artıq onlar qeyri-adekvat duruma düşüblər. Bu, məsələnin bir tərəfi.

O ki qaldı, Türkiyənin burada iştirakı, yaxud da ki, hansısa xarici güclərin buraya gətirilməsi, bu, tamamilə yalandır. Türkiyə F-16-ları ilə əlaqədar məsələyə mən artıq münasibət bildirdim. Türkiyə F-16-ları buradadır. Onlar təlim zamanı gəlmişdilər, təlimdən və erməni hücumlarından sonra burada qaldılar. Amma onlar yerdədir, havada deyil. Onlardan heç biri bu savaşda iştirak etməyib. Türkiyədən heç bir insan bu savaşda iştirak etmir. O ki qaldı, əcnəbi insanlara, o da yalandır. O, bizə atılan iftiradır, böhtandır. Bizə bir dənə də sübut gətirilmədi. Sadəcə olaraq, Fransadan və Rusiyadan belə açıqlamalar verildi, vəssalam.

- Konkret sübut ortaya qoyuldumu?

- Sübut, dəlil yoxdur. Heç bir açıqlama verilmir. Bizim kəşfiyyata heç bir məlumat verilmir.

Mən sizə indi deyə bilərəm ki, kəşfiyyat orqanlarımız bizə böhtan atan ölkələrlə əlaqədə olublar, deyiblər ki, bizə dəlil, sübut verin. Vermirlər. Sözdür. İndi mətbuatda kim yazırsa yazsın, o bizi maraqlandırmır. Onsuz da Qərb mediası hər zaman Ermənistanın tərəfini tutub və bizə bundan əvvəlki dövrdə də hər zaman çox mənfi münasibət bəsləyib. Ona görə bu iftiralara biz öyrəşmişik. Ancaq rəsmi şəxslərin açıqlamaları qəbuledilməzdir. Ya bunu sübut et, ya da ki, öz sözlərini geri götür. Belə bir şey yoxdur. Buna ehtiyac yoxdur. Azərbaycan kifayət qədər güclü orduya malikdir ki, bu məsələləri özü həll etsin.

Bir də ki, əcnəbi vətəndaşların iştirakına gəldikdə, baxsınlar Ermənistana, orada nə qədər əcnəbi terrorçular var. PKK-nın düşərgələri var orada. O cümlədən Dağlıq Qarabağda PKK-nın düşərgələri var. Biz bu bölgəni işğalçılardan təmizləyəndən sonra o düşərgələri də məhv edəcəyik. Nə qədər əcnəbi bu gün bizə qarşı bu döyüşlərdə iştirak edir. Orada öldürülən terrorçuların üzərindən Kanada pasportları, Livan pasportları çıxıb. Onlar erməni əsillidir, ya da ki, erməni əsilli deyil, bu, başqa məsələdir. Başqa ölkənin vətəndaşı gəlib bizə qarşı müharibə aparır. Bunlar muzdlulardır.

Bir də deyirlər ki, Türkiyə Azərbaycana hərbi yardım edir. Bilirsiniz, Türkiyə bizim qardaşımızdır. Bizim qardaşlıq münasibətlərimiz artıq böyük sınaqlardan çıxıbdır. Biz Türkiyədən hərbi texnika alırıq, ancaq biz başqa ölkələrdən də alırıq. Biz Rusiyadan, İsraildən, Belarusdan, İrandan, Ukraynadan, Şərqi Avropa ölkələrindən, o cümlədən Türkiyədən alırıq. Türkiyənin indi inkişaf etmiş hərbi sənaye kompleksi var. Niyə almayaq? İndi baxın, Ermənistan nə edir? Biz pulla alırıq. Məndə tam siyahı var, o, sonra dərc ediləcək. Amma bir neçə məsələyə diqqətinizi çəkmək istəyirəm. Bu iki həftə ərzində Ermənistanın 200-dən çox tankı məhv edildi, 33 tank qənimət götürüldü. Yəni, 233 erməni tankı bizdədir. Ondan sonra iki S-300 qurğusu məhv edildi. Hər birinin qiymətini hər kəs bilir. Ondan sonra hava hücumundan müdafiə sistemləri – OSA-35 məhv edildi. TOR, KUB, KRUQ, karqo avtomaşınları, tank əleyhinə silahlar. Əgər hamısını hesablasan, ancaq məhv edilən və qənimət götürülən texnika 1-2 milyard dollar dəyərindədir. Sual olunur, kasıb Ermənistan, sən bu pulu haradan tapdın? Sən bunu pulla aldınmı? Xeyr. Sənə verdilər. Kim verdi, onu hər kəs bilir. Verirlər və davam edir. Tovuz bölgəsində toqquşmadan sonra, iyulun 16-da münaqişə dayandı, iyulun 17-dən başlayaraq hər gün karqo təyyarələri Ermənistana silah daşıdı. Baxın, Ermənistanın dövlət büdcəsində bu maddələr var? Yoxdur. Ermənistanın valyuta ehtiyatı 1,5 milyard dollardır. Vəssalam. Onun başqa pulu yoxdur. Xarici dövlət borcu təqribən 8 milyard dollardır. Yəni, bu ölkə iflasa uğrayıb. Haradandır bu qədər ancaq məhv edilmiş, hələ nə qədər məhv ediləcək texnika? Əgər müharibə davam edərsə, biz onların bütün ordusunu məhv edəcəyik, bütün ordusunu! Ona görə onlar müharibəni nə qədər tez dayandırsalar, o qədər də tankları, topları qoruya bilərlər. Hələ Ermənistan ərazisində nə qədər var. Rusiyanın Ermənistanda hərbi bazası var, 5 min əsgər var orada. Türkiyənin Azərbaycanda hərbi bazası var? Yoxdur. Ermənistanın İranla və Türkiyə ilə sərhədini Rusiya sərhədçiləri mühafizə edir. Azərbaycan sərhədində Türkiyə sərhədçiləri var? Yoxdur. Ona görə bizi heç kim ittiham etməsin. Yoxsa biz, necə deyərlər, açarıq sandığı, tökərik pambığı, belə bir atalar sözü var.

- Cənab Prezident, PKK-nın Qarabağda düşərgələrindən bəhs etdiniz. Düşərgələrin hansı bölgələrdə olduğu bəllidirmi?

- Bizdə bu barədə kəşfiyyat məlumatı var. Bu barədə mən daha ətraflı açıqlama vermək istəmirəm. Daha çox dağlıq bölgəsindədir. Çünki işğal edilmiş torpaqların bir hissəsi dağlıq ərazidir, bir hissəsi isə düzənlikdir. Onlar daha çox meşələrdə və dağlıq ərazilərində yerləşiblər. Bu məsələ ilə bağlı biz dəfələrlə beynəlxalq təşkilatlarda öz sözümüzü demişik. Hətta mən əvvəlki vəzifəmdə olarkən, - deputat kimi Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri idim, - orada da məsələ qaldırmışdım. Avropa deputatlarının diqqətini cəlb etmişdim bu işlərə ki, onlar Ermənistana sanksiya tətbiq etsinlər. Yəni, Ermənistan terrorçu ölkədir, terroru təşviq edən ölkədir. Ona görə belə kəşfiyyat məlumatları var. Eyni zamanda, Rusiyanın xarici kəşfiyyat idarəsinin açıqlamasında da bu, deyilmişdi. Amma nədənsə o açıqlama heç bir mətbuatda yer almadı. Həmin açıqlamada deyildi ki, Azərbaycanda əcnəbi adamlar vuruşur. Eyni açıqlamada Ermənistanın adı çəkilməsə də, PKK-nın da döyüşdüyü bildirilib. Aydındır ki, PKK Azərbaycanda ola bilməz. Amma niyə Qərb mətbuatında bu barədə bir kəlmə də yoxdur? Ört-basdır etmək istəyirlər, diqqətdən kənarda saxlamaq istəyirlər. Amma bütün bu torpaqlarda Azərbaycan bayrağı dalğalanandan sonra orada bir dənə də terrorçu sağ-salamat qala bilməz.

- Cənab Prezident, indi enerji ilə bağlı təhlükəsizlik məsələsi müzakirə olunur. Ermənistan TANAP, ya da Türkiyəyə gedən boru xətlərini hədəfə alan hücumlar etdi. Bunun təhlükəsizliyini necə təmin edəcəksiniz? Avropada enerjiyə ehtiyac var, avropalı dostlar buna necə baxırlar?

- Onlar bir qədər narahatdır. Amma biz təbii ki, bunu nəzərə alırıq. Çünki Ermənistandan hər şey gözləmək olar. Elə Tovuz bölgəsində iyul ayında baş vermiş toqquşmaların səbəblərindən biri də o idi. O boru xəttinə yaxınlaşmaq, ya da ki, onu nəzarət altına almaq. Məhz elə ona görə onlar bizim ərazimizə girib yeni torpaqlar işğal etmək istəyirdilər. Ancaq bunun acı nəticəsini yaşadılar. 2006-cı ildə Bakı-Tbilisi-Ceyhan istismara veriləndən bu günə qədər boru xətlərinin təhlükəsizliyi ilə bağlı Azərbaycan ərazisində bir dənə də problem olmamışdır, bir dənə də, nə texniki problem, nə də ki, hansısa bir təxribat. Çünki Azərbaycan ərazisində bizim kifayət qədər inkişaf etmiş müdafiə sistemimiz var. Monitorinq aparılır, fiziki müdafiə və elektron vasitələrlə. Boru xəttinin yerin altında, dərində yerləşməsi təbii ki, bunu havadan da müəyyən dərəcədə mühafizə edir. Ancaq əgər Ermənistan bu çirkin planları, yəni, boru xətlərinin sıradan çıxarılması planlarını həyata keçirərsə, onlar üçün cavab çox ağır olacaq. Biz bu barədə artıq xəbərdarlıq etmişik. Hesab edirəm ki, gələn il TANAP-dan qaz alacaq Avropa ölkələri də onları xəbərdar etməlidir. Çünki TANAP təkcə bizim layihəmiz deyil. TANAP-ın başqa səhmdarları var, TAP-ın Avropa səhmdarları var. Bu, Avropanın enerji təhlükəsizliyi üçün müstəsna əhəmiyyət daşıyan bir layihədir. Ona görə hamımız maraqlı olmalıyıq ki, bu layihəyə hər hansı bir ziyan dəyməsin.

- Cənab Prezidentim, daha bir sual vermək istəyirəm. İndi Paşinyan özünü itirib, təkcə özünü deyil, eyni zamanda, Ermənistan xalqını da təhlükəyə atıb. Ermənistanda yaşayan 3 milyon insan təhlükə altındadır. Avropadakı ermənilərdən, ya da oradakı iş adamlarından vasitəçi olan, deyən ki, erməni xalqının günahı yoxdur, bu, dəlidir, bununla bağlı bir telefon zəngi, danışmaq istəyən olubmu?

- Xeyr, bununla bağlı bizə heç bir telefon zəngi olmamışdır, heç bir mesaj göndərilməmişdir. Ancaq bu, gözlənilən idi. Bilirsiniz, hər bir rəhbər, hər bir idarəçi təcrübəyə malik olmalıdır. Biliklər öz yerində, təcrübə, idarəetmə təcrübəsi. İndi bəzi ölkələrdə hakimiyyətə gəlmiş insanların heç bir təcrübəsi yoxdur. O, heç kiçik bir kolxoza da başçılıq etməmişdir. Heç kiçik bir firmaya, dükana da başçılıq etməmişdir. Onun tabeliyində bəlkə heç beş nəfər də olmayıb. Sən ölkəni necə idarə edə bilərsən? Ölkəni idarə etmək çətin məsələdir, xüsusilə bizim bölgəmizdə. Oturuşmuş Avropa ölkələrində bu, o qədər də çətin məsələ deyil. Çünki ölkələr var ki, heç bilmirlər onun başçısı kimdir. Heç insanları maraqlandırmır, onlar öz həyatını yaşayır, sistem oturuşub, hər şey artıq sistem altındadır. Amma bizim bölgəmizdə ölkəni idarə edən insandan çox şey asılıdır - insanların həyatı, təhlükəsizliyi, rifahı, beynəlxalq imici. Paşinyan küçədən gələn bir adamdır. Kim idi o? Heç kim. Bir yazar idi, heç yazar da deyil, bir qəzetin müxbiri idi. Küçədən gəldi rəhbər oldu. Nə etdi ondan sonra? Ermənistanı fəlakətə aparır. Baxın, Ermənistanda bu gün diktatura tam hökm sürür. İki keçmiş prezidentin hər birinə cinayət işi açıldı. Biri iki ilə yaxın həbsdə oturdu, sonra onu buraxdı, amma cinayət işi qalır. O birisinə də ölkə xaricinə çıxma qadağası qoyulub. Bu toqquşmalardan iki gün öncə əsas müxalifət partiyasının sədrini həbsə atdı. Ondan sonra Konstitusiya Məhkəməsini darmadağın etdi, qovdu. Konstitusiya Məhkəməsinin sədrini şantaj etdi, həbslə hədələdi və zorla öz adamlarını oraya yerləşdirdi. Jurnalistləri, media nümayəndələrini həbslərdə çürüdür. Biri aclıq elan etdi və orada öldü. Beynəlxalq müstəvidə, ənənəvi müttəfiqlərlə problem yaşandı. Rusiya ilə, Belarus ilə, digər ənənəvi müttəfiqlərlə problem yaratdı. İndi Paşinyanın ən çox ümid bəslədiyi Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatıdır. Rusca buna ODKB deyirlər. ODKB-nin Nizamnaməsində yazılıb ki, əgər hər hansı bir ölkəyə xaricdən hücum olarsa digər ölkələr bunun gərək canını qurtarsın. Amma ODKB-nin baş katibi erməni idi, keçmiş rejimin adamı idi. Onu həbsə atdı. Yəni, o təşkilatı da təhqir etdi. Nə qədər belə şeylər etdi. Artıq hər kəs bilir ki, Paşinyan Sorosun bir məhsuludur. Bu, Soros tərəfindən idarə olunan bir adamdır. Postsovet məkanında baş vermiş çevrilişlər, "inqilablar" bir mənbədən qaynaqlanır. Soros artıq ümumi bir anlayış oldu. Mən tək onu nəzərdə tutmuram. Budur, Paşinyanın da Sorosla şəklini internetdə axtarın. Durublar qol-qola, bədənləri də bir-birinə yapışıb. Çox eybəcər bir fotoşəkildir. Odur onun atası. Ona görə Soros onu idarə edir. Ermənistanda baş vermiş bu hadisələr Sorosun növbəti məğlubiyyətidir. 2005-ci ildə onlar Azərbaycanda bunu etmək istədilər - narıncı inqilab. Amma mən durdum onların qabağında, əzdim onları, qovdum buradan, sonra Soros fondlarını da bağlatdım. Digər qeyri-hökumət təşkilatlarını da buradan rədd etdim. Dedim ki, biz özümüz bilərik. Gedin, başqa yerdə inqilab edin. Amma onlar Ermənistanda oturuşdu, qeyri-hökumət təşkilatları vasitəsilə oraya pullar gətirildi, insanlar yetişdirildi. Bu gün Paşinyan komandasının 90 faizi Soros, "Transparency International", "Amnesty International", "Human Rights Watch" və bu kimi çirkin təşkilatların nümayəndələridir. Ona görə mən bu yaxınlarda rus kanallarının birinə müsahibə verəndə dedim ki, bu gün bizim məqsədimiz Paşinyana problem yaratmaq deyil. O, nə qədər çox qalsa, bizim üçün o qədər də yaxşıdır. Yəni, başa düşürsünüz nəyə görə.

- Cənab Prezident, sonuncu sual. Əslində, planımda yox idi, amma bunu da soruşmaq istəyirəm. Bundan sonrası necə davam edəcək? Türkiyədən çox ciddi ictimai dəstək var, yəni, ictimaiyyət deyərkən, insanlar, hər kəs Sizin çıxışlarınızı izləyir və dəstək verir. Amma 15 gündür mən Azərbaycandayam, Bərdədə, Mingəçevirdə, Gəncədəyəm. İnsanların Sizə möhtəşəm dəstəyi var. Getdiyimiz hər yerdə evi dağılan insanlardan soruşuram, "Eybi yox, evim dağılsın, evim, avtomobilim yansın, vacib deyil, amma Qarabağ alınsın" deyirlər. Möhtəşəm bir dəstək var. Bunu hər bir insandan soruşduğumuz zaman görürük. Burada ən böyük dəstək də Sizə var. Müxalifətdən də var, iqtidardan da var. Bundan sonrakı proses necə davam edəcək? Necə bir proses gözləyirsiniz? Sizcə, bu proses nə qədər davam edər? Siz təcrübəli bir atanın oğlusunuz. Qafqazın və bu bölgənin ən təcrübəli siyasi xadimi Heydər Əliyevin oğlusunuz. Qarabağ, Türkiyə və bu bölgə ilə əlaqədar Sizə söylədiyi və yadınızda qalan bir cümlə, bir fikir varmı?

- Bilirsiniz, evləri dağılmış insanların problemlərini biz həll edərik. Onlar heç narahat olmasınlar. Özü də qısa müddət ərzində. Yadımdadır, 2016-cı ilin aprel ayında Ermənistan bizə hücum edəndə bizdə təqribən 1000-dən çox ev dağılmışdı və mən o evlərin sahibləri ilə görüşlər əsnasında demişdim ki, narahat olmayın, biz bütün bu evləri bərpa edəcəyik. Ondan təqribən 8 ay sonra yenə onların yanına, Ağdam və digər cəbhəyanı bölgələrə getdim, evlərinin açarlarını onlara təqdim etdim.

İlyarım əvvəl Şamaxı şəhərində zəlzələ oldu, minlərlə ev dağıldı. Getdim oraya dedim ki, narahat olmayın, bütün evlər bərpa ediləcək. Onu da etdik. Bir neçə ev qalıb, onları da bərpa edəcəyik. Bizdə təqribən 10 il bundan əvvəl daşqın oldu, böyük bir ərazi su altında qaldı. Təxminən 5 mindən çox ev uçub dağılmışdı. Hamısı dövlət tərəfindən bərpa edildi. Mənim yanaşmam belədir ki, əgər sənin 100 kvadratmetrlik evin var idisə, sən 120-150 kvadratmetrlik ev alacaqsan. Əgər sənin evin daxma idisə, sən gözəl təmirli yeni ev alacaqsan. Ona görə mülkiyyətini, evlərini itirmiş insanlara yardım ediləcək. Ondan başqa, bizim kəndlərdə bir çoxları ev heyvanlarını da itirdilər. Bu, onlar üçün qazanc mənbəyidir. Mən artıq tapşırıq verdim, hesablamalar aparılır, kim nə qədər ev heyvanı itirib o da veriləcək. Biz bu məsələni mütləq həll edəcəyik və Azərbaycan xalqı da bilir ki, o hansısa sığorta şirkətinə gedib müraciət etməyəcək, onu get-gələ salmayacaqlar, hansısa məmur ona problem yaratmayacaq, çünki bu, mənim şəxsi nəzarətimdədir. Bunu hər kəs bilir və mənim tapşırıqlarımı yerinə yetirəcəklər.

Bu hadisə Azərbaycan xalqının nə qədər böyük xalq olduğunu bir daha göstərir. Deyir ki, evim də batsın, malım da batsın, təki Qarabağ alınsın və biz hamımız bu amalla yaşayırıq, hamımız. Biz bu nisgili, bu həsrəti 30 ildir yaşayırıq, 30 il. Buna son qoyulmalı idi, yoxsa yox? Buna son qoyuruq və qoyacağıq.

Ona görə bu məsələ ilə bağlı indiki mərhələdə yalnız irəli getməliyik. Biz Ermənistana şans verdik. Biz bu atəşkəsə razı olmaya da bilərdik. Deyərdik ki, biz razı deyilik. Kim bizi məcbur edə bilərdi?! Heç kim. Biz bunu etdik ki, bu tərəfdən də, o tərəfdən də insanlar ölməsinlər. Onlar da yazıqdırlar. Onları da qovurlar. İndi bizim Müdafiə Nazirliyi videokadrlar yayıb, zəncirlə bağlayırlar erməni əsgərlərini, zəncirlə, dəmirə bağlayırlar, bir-birinin ayağına bağlayırlar ki, qaçmasınlar. Neçə dənə belə meyit çıxdı. Dəhşətdir, bunlar adam deyil. Bir də son günlərdə erməni əsgərlərinin arxasınca cəza taborları gəlir. Əgər kimsə geri qaçarsa, o, orada vurulur, yəni, belə vəhşilik, belə faşizm.

Biz bu nisgillə yaşadığımız üçün istəyirik ki, oraya qayıdaq, ancaq sülh yolu ilə. Ona görə Ermənistana şans verdik, atəşkəsi qoru, onu pozma, masa arxasına otur, bu məsələni həll et, torpaqlarımızı bizə ver. Sənin torpağın bizə lazım deyil. Bizim Ermənistan torpağında gözümüz yoxdur. Sizə də söylədim, oradakı ermənilər harada yaşayıblar, orada da yaşayacaqlar, bizim onlarla heç bir problemimiz yoxdur. Yəni, bu mərhələ üçün bizim siyasətimiz bundan ibarətdir sona qədər.

O ki qaldı, artıq müharibə başa çatandan sonra, əlbəttə ki, nəinki bölgə, dünya dəyişəcək. Artıq dəyişir. Hər kəs bizim gücümüzü gördü. Bizimlə hesablaşmaq səviyyəsi daha da artacaq. Onsuz da müəyyən regional məsələlərdə Azərbaycanın rolu çox önəmlidir, o daha da artacaq. Təbii ki, Türkiyə-Azərbaycan birliyi daha da möhkəm olacaq. Bu da həm Türkiyə, həm Azərbaycan üçün həyati əhəmiyyət, önəm daşıyır. Türkiyə-Azərbaycan birliyi bölgəyə sabitlik, sülh gətirir. Çünki bizim niyyətimiz öz maraqlarımızı təmin etməkdir.

Bu gün Türkiyə bölgədə və yeni coğrafiyada çox önəmli sabitləşdirici rol oynayır. Əziz qardaşım Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bu toqquşmaların ilk saatlarında verdiyi dəstək sabitliyi qorudu. Bəziləri bəlkə bunu anlamırlar. Əgər o sözlər olmasaydı, əgər mənim qardaşım deməsəydi ki, Azərbaycan tək deyil, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır, bəlkə də burada vəziyyət qarışardı. Bəlkə də başqa kimsə burada, necə deyərlər, bulanıq suda balıq tutmağa çalışacaqdı. Ona görə bundan sonra bu bölgədə biz yeni bir strateji mənzərə, strateji baxış yaratmalıyıq. Artıq bu barədə düşünməyə başlayırıq, ancaq hadisələri qabaqlamaq istəmirik. Qoy, bunu həll edək, bu iş bitsin, ərazi bütövlüyümüz bərpa edilsin, ondan sonra Azərbaycanın yeni dövrü başlanacaq, bölgənin yeni dövrü başlanacaq, güclər nisbəti dəyişəcək və hesab edirəm ki, Türkiyə və Azərbaycanın gücü daha da möhkəm olacaq.

- Cənab Prezident, çox təşəkkür edirəm. Sıx iş rejimində, xüsusilə bir tərəfdən cəbhədən xəbərlər gəlir, bir tərəfdən diplomatik proseslər içərisindəsiniz. Amma təbii ki, Sizinlə söhbət edərkən, bu reportaj əsnasında gördüm ki, Siz, əslində, Ermənistan ictimaiyyətinin daxilində danışılanları da çox yaxşı izləyirsiniz. Bizə vaxt ayırdığınız üçün "Haber Türk" adından çox təşəkkür edirəm, cənab Prezident.

- Sağ olun. Mən təşəkkür edirəm. Çox sağ olun.

"Biz istəyirik ki, hərbi mərhələ dursun, qan tökülməsin, şəhidlər olmasın və sülh yolu ilə öz torpaqlarımızı azad edək"

Bu sözləri Prezident İlham Əliyev oktyabrın 12-də Türkiyənin "Haber Global" televiziya kanalına verdiyi müsahibədə deyib.

Müsahibəni təqdim edirik.

- İlk olaraq, dünənki hücumla, əməliyyat meydanında və masadakı son vəziyyətdən başlamaq istərdim. Bir tərəfdən, gərgin diplomatik fəaliyyət həyata keçirdiyinizi bilirik. İşinizin çox olduğu bir vaxtda bizə vaxt ayırdığınız üçün Sizə bir daha təşəkkür edirəm.

Dünən bir çox yerdə bunun qarşılığını gördük, bir hücum, mülki əhaliyə qarşı bir hücum. Amma xüsusilə xarici mətbuatda tam əksinə bir yanaşma var, diasporun bir təbliğat müharibəsi var. Əvvəlcə, mövcud vəziyyətlə bağlı həqiqətlərdən danışa bilərsinizmi?

- Əlbəttə, biz qara təbliğatla uzun illərdir ki, üzləşirik. Bunun bir neçə səbəbi var, onlardan biri də bəzi ölkələrdə erməni diaspor təşkilatlarının fəaliyyətidir. Onların fəaliyyətinin hədəfində Azərbaycan dayanır. Azərbaycanı ləkələmək, Azərbaycan haqqında yalanlar yaymaq və beləliklə, ölkəmizin imicinə zərbə vurmaq məqsədləri daim onların gündəliyində olan məsələlərdir.

Son döyüşlərlə əlaqədar da erməni diaspor təşkilatları və onların havadarları, dünya erməniliyi Azərbaycana qarşı mətbuat savaşına başlamışdır. Bunun nəticəsidir ki, bu gün dünya mətbuatında bir çox hallarda təhrif edilmiş məlumatlar yer alır. Ona görə Azərbaycan həqiqətlərini dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq üçün bizim böyük səylər göstərməyimiz gərəkdir. Bu baxımdan Türkiyənin mətbuat nümayəndələrinə xüsusi təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Çünki demək olar, hər gün gecə-gündüz Türkiyənin aparıcı televiziya kanalları, digər mətbu orqanları bu münaqişə ilə bağlı həqiqətləri dünyaya çatdırır.

Atəşkəs rejimi tətbiq olunandan sonra Ermənistan demək olar ki, dərhal öz çirkin əməllərini davam etdirmişdir. Biz bir müddət ara vermişdik, çünki biz sözümüzə sadiqik. Bir halda ki, bu atəşkəs haqqında açıqlama verilmişdir, biz ümid edirdik ki, bundan sonra Dağlıq Qarabağ məsələsi siyasi yollarla həll ediləcək. Çünki hesab edirdik ki, hərbi mərhələ artıq başa çatıb, təcavüzkar döyüş meydanında dərsini alıb və bundan sonra reallıqlarla hesablaşıb, diplomatik müstəvidə müsbət yanaşma göstərəcək. Ancaq təəssüf ki, biz bunu görmədik və saat 12-dən qüvvəyə minməli olan atəşkəs Ermənistan tərəfindən pozulmuşdur.

Bildiyiniz kimi, ondan sonra gecə saatlarında mülki şəxslərə qarşı dəhşətli cinayət törədilmişdir. Gəncə şəhəri bombardman edilmişdir. Şəhər "Toçka-U" raketləri ilə atəşə məruz qalmışdır və bunun nəticəsində mülki vətəndaşlar həlak olmuş və yaralanmışlar. Bu, erməni faşizminin eybəcər sifətinin növbəti təzahürüdür. Artıq dünya erməniliyi, Ermənistanın havadarları, onların hamiləri və islamofob dairələr bu cinayəti gizlədə bilməyəcəklər. Çünki artıq hər şey göz qabağındadır. Dünən o hadisə yerində təşkil olunan mətbuat açıqlamaları və bu gün oraya gedən xarici səfirliklərin nümayəndələri öz gözləri ilə hər şeyi görürlər. Bir daha görürlər ki, bu münaqişənin səbəbkarı kimdir. Kim təcavüzkar siyasət aparır, kim mülki əhaliyə qarşı cinayət törədir. Ermənistan dövləti terror dövlətidir, faşist dövlətidir və insanlığa qarşı törədilmiş bu cinayət bunu bir daha göstərdi.

- İndi diqqət yetirdiyiniz bu amil çox əhəmiyyətlidir. Biz Türkiyənin terrorla mübarizəsində də bir çox istiqamətdə əməliyyat zonasında fəaliyyət göstərdik. Misal üçün, bizim şəhərlərimizə də PKK-dan bəzi raket atışları, top atışları olurdu. Bilirdik ki, bunu terror təşkilatı törədir. Dünən yayımlarımızda da mən ifadə etdim, insanlığa, vicdana, məntiqə sığmayan bir cavab. Daha əvvəl Siz xalqa müraciətinizdə də ifadə etmişdiniz, xüsusilə Rusiyaya edilən telefon zəngləri var, atəşkəs edək deyə. Atəşkəs əldə olundu, hansı məntiqlə və nə üçün bu hücum törədilir? Bu sualı necə cavablandırarsınız?

- Burada, ilk növbədə, Ermənistanın terror mahiyyətini nəzərə almaq lazımdır. Çünki onlar döyüş meydanında məğlub olurlar, uduzurlar. Müzəffər Azərbaycan Ordusu hər gün yeni hərbi uğurlara imza atır. Hər gün, demək olar ki, ya hansısa bir şəhər, ya kənd işğaldan azad edilir, yaxud da bu kəndlərin ərazisi nəzarət altına alınır. Bu gün deyə bilərəm ki, bir neçə yaşayış məntəqəsi indi bizim tam nəzarətimiz altındadır. Sadəcə olaraq, o yaşayış məntəqələrinə biz hələ girməmişik, çünki hərbi nöqteyi-nəzərdən buna ehtiyac yoxdur. Ancaq müəyyən müddətdən sonra biz növbəti elanlar edəcəyik. Ona görə bütün cəbhəboyu istiqamətlərdə Ermənistan məğlubiyyətə uğrayır və belə olan halda öz heyfini, öz acısını, öz məğlubiyyətini mülki şəxslərdən çıxmaq istəyir. Bu, onların xislətidir. Çünki Xocalı soyqırımını törədənlər məhz Gəncəyə o hücumu da törətmişlər.

Gəncəyə bu hücumun səbəbkarı Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyidir. Bizdə olan məlumata görə, bu qərar şəxsən Paşinyan tərəfindən verilmişdir. Bizdə dəqiq məlumat var ki, Paşinyan hazırda çox ağır psixoloji sarsıntılar keçirir. Onun mənəvi-psixoloji durumu çox gərgindir və qeyri-adekvat qərarlar verir. Məsələn, Hadrutu yenə işğal altına salmaq üçün onlar bir neçə dəfə cəhdlər göstərdilər. Mənə bu səhər verilən məlumata görə, bu gecə Ermənistandan gəlmiş özəl komando qruplarından ibarət olan böyük bir qrup Hadrutu yenidən işğal etməyə çalışıb. Halbuki strateji nöqteyi-nəzərdən bunun Ermənistan üçün o qədər də böyük önəmi yoxdur.

Bu, onların taktikasıdır. Çünki onlar öyrəşiblər ki, dünya meydanında onlara daim dəstək veriləcək. Dünya erməniliyi, onların havadarları, islamofob dairələr, təəssüf ki, dünyada kifayət qədər güclü mövqelərə malikdirlər. Onlar hər zaman Ermənistanı və onların bizə qarşı təcavüzkar siyasətini dəstəkləyirdilər, onları müdafiə edirdilər. Azərbaycan haqqında olmazın yalanlar yayırdılar, azərbaycanlıları təcavüzkar kimi göstərmək istəyirdilər. Ancaq bugünkü dünyada, internet dövründə bunu etmək onlar üçün artıq çox çətindir. Çünki artıq qeyri-ənənəvi mətbuat vasitələri var, internet var və məlumatın çatdırılması o qədər də çətin məsələ deyil. Ona görə bu gün onlar informasiya mübarizəsində də əvvəlki mövqelərə sahib deyillər. Biz isə haqq yolundayıq. Həm beynəlxalq hüquq baxımından, həm tarixi ədalət baxımından biz haqlıyıq. Biz öz torpağımızdayıq, öz torpağımızda vuruşuruq. Erməni əsgəri bizim torpaqlarımızdan çıxarsa, bu münaqişəyə də son qoyulacaq.

- Beynəlxalq ictimaiyyət dediniz, gözlədiyiniz, xüsusilə bu hücumdan sonra Qərbdə elə də çox səs eşidilmədi. Gözlədiyiniz etirazı aldınızmı? Dünən cənab Hacıyevin attaşelərlə keçirdiyi toplantıda da şahid olduğumuz bir məqam var. Üç dəfə dedi ki, bir sual verin, açıqlayaq, həqiqətləri sizə izah edim. Cavab gəlmədi.

- Biz çox da gözləmirdik, buna heç ehtiyac da yoxdur. Çünki bu uzun illər ərzində biz gördük ki, həqiqəti eşitmək istəmirlər, yaxud da ki, həqiqəti pərdələmək istəyirlər, məlumatları, gerçək faktları təhrif edirlər. Bunun da səbəbləri kifayət qədər çoxşaxəlidir. Ona görə, bizim əsas işimiz ondan ibarət idi ki, bu məsələni həll edək, tarixi ədaləti, öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa edək. Bunu etmək üçün bizdə kifayət qədər güc var.

Əlbəttə ki, ilk günlərdən, ilk saatlardan qardaş Türkiyədən göstərilən dəstək, mənim qardaşım hörmətli Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğandan səslənən dəqiq açıqlamalar, eyni zamanda, digər yüksəksəviyyəli şəxslərin açıqlamaları həm Azərbaycana mənəvi dəstək verdi, eyni zamanda, bütün dünyaya göstərdi ki, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır. Əgər belə olmasaydı, ola bilərdi ki, artıq Ermənistan-Azərbaycan arasında olan bu münaqişə daha da geniş coğrafiyaya sıza bilərdi.

- Dayanıqlı bir atəşkəs gözləyirsinizmi? Daim pozulur, Moskvadakı 11 saat yarımlıq toplantıdan sonra buna nail olundu. Dünən biz jurnalistlər burada şahid olduq ki, Bakı böyük səbir göstərir.

- Bəli, biz səbir göstəririk. Əlbəttə ki, Gəncə belə vəhşi atəşə məruz qaldıqda bu, hər bir azərbaycanlını hiddətləndirir və adekvat cavab tələb olunur. Amma biz cavabı döyüş meydanında veririk. Dünən itirilmiş qurbanlarımızın qisasını biz döyüş meydanında aldıq. Bizim münasibətimiz belədir: biz heç vaxt mülki şəxslərlə müharibə aparmamışıq, bu gün də aparmırıq. Bu, Azərbaycanı Ermənistandan fərqləndirən cəhətlərdən biridir. Ona görə dayanıqlı atəşkəsin təmin edilməsi üçün ilk növbədə, Ermənistan anlamalıdır ki, artıq işğaldan azad edilmiş torpaqları onlar görməyəcəklər, onlar oraya qayıtmayacaqlar. Bu, onlar üçün tamamilə qeyri-mümkündür. Kim nə deyirsə-desin, kim onları necə dəstəkləyirsə dəstəkləsin, bu, olmayacaq. Biz bu torpaqlara gəldik, bu, bizim dədə-baba torpaqlarımızdır. Bizi oradan heç bir qüvvə çıxara bilməz. Bunu nə qədər tez anlasalar, onlar üçün o qədər də yaxşı olacaq. Çünki dayanıqlı atəşkəs üçün hər iki tərəfin buna sadiq olması lazımdır. Biz buna sadiqik. Biz günorta saat 12-dən qüvvəyə minmiş atəşkəsə riayət etmişdik, amma görəndə ki, Ermənistan bunu pozur, təbii ki, biz buna səssiz qala bilməzdik. Biz də özümüzü müdafiə etməliyik və beləliklə, demək olar ki, atəşkəs qüvvəyə mindi, amma real həyatda baş vermədi.

- Çəkilməklə bağlı siqnal alırsınızmı, ən azından həmin nöqtədə? Torpaqlarımızdan çəkilməklə bağlı.

- Yox, biz belə bir siqnal almırıq və heç kim də bizə belə bir siqnal verə bilməz. Bu, beynəlxalq hüquqa və tarixi ədalətə ziddir. Belə bir siqnal olmamışdır. Siqnallar var ki, dayandırın. Siqnallar var ki, daha irəli getməyin. Siqnallar var ki, atəşkəs təmin edilsin. Biz də deyirik ki, yaxşı, atəşkəs təmin edilsin, ancaq bununla bərabər gərək məsələ sülh yolu ilə həll edilsin.

Moskvada əldə edilmiş razılaşma, hesab edirəm ki, bizim maraqlarımıza tam cavab verir. Çünki, ilk növbədə, orada göstərilir ki, həlak olanların cəsədlərinin, əsirlərin humanitar əsaslarla dəyişdirilməsi nəzərdə tutulur. Biz bunu ilk gündən istəyirdik. Ancaq Ermənistan buna getmirdi. Bundan başqa çox önəmli siyasi məqamlar var. Onlardan biri danışıqların, müzakirələrin bərpa edilməsi, baza prinsipləri əsasında substantiv danışıqların davam etdirilməsidir. Baza prinsipləri isə bizim maraqlarımıza cavab verir. Çünki orada işğal edilmiş torpaqlardan erməni silahlı qüvvələrinin çıxarılması nəzərdə tutulur. Orada göstərilir ki, birinci mərhələdə beş rayondan, ikinci mərhələdə daha iki rayondan erməni silahlı qüvvələri çıxarılır. Ondan sonra təbii ki, bütün məcburi köçkünlər əvvəlki dövrdə yaşadıqları bölgələrə qayıdırlar. Bu da o deməkdir ki, bizim məcburi köçkünlərimiz Şuşaya da, Xankəndiyə də qayıdacaqlar və ondan sonra, yəni, bu məsələnin siyasi həlli təmin edilə bilər.

Digər məsələ, - Ermənistan buna hər zaman o qədər yaxşı baxmırdı, - odur ki, müzakirələrin formatı dəyişməz olaraq qalır. Ermənistan rəhbərliyi və baş nazir Paşinyan hər zaman deyirdi ki, Azərbaycan qondarma "Dağlıq Qarabağ respublikası" ilə danışıqlar aparmalıdır. Biz isə buna etiraz edirdik. Oraya belə bir bəndin salınması yenə də bizim maraqlarımıza cavab verir.

Ona görə artıq hərbi mərhələdən diplomatik siyasi mərhələyə keçid üçün bütün imkanlar, bütün zəmin var. Qaldı ki, Ermənistan bu atəşkəsə əməl etsin. Ümid edirəm ki, Azərbaycanın müzəffər Ordusunun dünən və bu gecə yeni uğurlu əməliyyatları onları buna məcbur edəcək.

- Siz sentyabrın 27-dən bəri, bu Vətən müharibəsi başladığı andan etibarən yeni bir formatdan, Türkiyənin öz mövqeyini daha fəal qoymasından, bu məsələnin Rusiya və Türkiyə ilə birlikdə həll oluna biləcəyindən bəhs edirsiniz. Amma Türkiyə Lavrovun açıqlamasında yox idi. Sanki bundan sonra ATƏT-in Minsk qrupunda müzakirələrin yenə davam edəcəyinə yönəlik bir açıqlama etdi. Türkiyə necə, nə şəkildə, nə vaxt masada olacaq? Ya da bu barədə danışıldımı?

- Əlbəttə ki, bu, bizim mövqeyimizdir. Mən bunu bir neçə dəfə açıqlamışam. Bir daha demək istəyirəm ki, mütləq Türkiyə bu məsələnin siyasi yollarla həll olunmasında fəal rol oynamalıdır. Mən onu da bilirəm, Türkiyənin bəzi mətbuat orqanlarında yazılır ki, nə üçün Türkiyə Moskvada olmamışdı. Təbii ki, bu, indiki mərhələdə nəzərdə tutulmurdu. Heç Türkiyə qarşısında da belə bir vəzifə durmurdu. Bu, danışıqlar prosesi deyil. Bu, sadəcə olaraq, humanitar əsaslarla tətbiq olunan atəşkəsdir. Yəni, bu, danışıqların keçirilməsi üçün təşkil edilmiş tədbir deyildi. Danışıqlar bu günə qədər Minsk qrupu çərçivəsində aparılır. Ancaq bu danışıqların səmərəsi və heç bir nəticəsi yoxdur. Otuz ilə yaxındır ki, bir santimetr torpaq bizə müzakirə yolu ilə qaytarılmadı. Ona görə mən də tam haqlı olaraq dedim, bir halda ki, Minsk qrupu 1992-ci ildə formalaşdı və o zaman hansı əsaslarla formalaşdı, bu haqda bizdə heç bir məlumat yoxdur. Əgər Minsk qrupunun tərkibinə baxsanız görərsiniz ki, orada bu bölgədən uzaqlarda yerləşən ölkələr, bu bölgə ilə heç bir əlaqəsi olmayan ölkələr, münaqişə ilə heç vaxt maraqlanmayan ölkələr də var. Onların orada mövcudluğu formal xarakter daşıyır. Yaxşı, biz əgər bu münaqişənin həll olunmasını istəyiriksə, - amma biz istəyirik, - elə ölkələr olmalıdır ki, onların gücü də olsun, təsiri də olsun və bu tərkib birtərəfli olmasın. İndi Minsk qrupunun həmsədrlərinin ölkələrində erməni diasporlarının fəaliyyətinə diqqət yetirin. Hər üç ölkədə erməni diaspor təşkilatları böyük siyasi imkanlara malikdir. O siyasi imkanlar nəticəsində onlar o ölkələrin vəzifəli şəxslərinə təsir edirlər. Yəni, bu, nə qədər ədalətlidir? Nə üçün Türkiyə də həmsədr olmasın, onsuz da Minsk qrupunun üzvüdür. Ona görə bizim siyasətimizdə tam məntiq və nəticəyə hesablanmış yanaşma var.

Geosiyasi reallıqlar dəyişib. 1992-ci illə bugünkü vəziyyəti müqayisə etmək olmaz. Bu gün Türkiyə nəinki bölgədə, dünya miqyasında güc mərkəzidir. Bunu Qərbdə bir çoxları qəbul etmək istəmirlər, bu, onları qıcıqlandırır. Onlar öyrəşiblər, təəssüf ki, keçən əsrdə bəzi hallarda onların sözü Türkiyə siyasətində çox böyük dəyər təşkil edirdi. Ancaq bu gün Türkiyə tam müstəqil siyasət aparır və dünya miqyasında gücə çevrilibdir. Hansı məsələ bizim bölgəmizdə Türkiyəsiz həll olundu? Baxın, Suriyada, Liviyada, Orta Şərqdə, bizim bölgədə Türkiyə söz sahibidir və bu, reallıqdır. Onunla hesablaşmaq lazımdır.

İndi müzakirələr nə zaman başlayacaq, mən bunu deyə bilmərəm. Çünki Ermənistan bir halda ki, bu atəşkəsi pozur, inanmıram danışıqlarda da səmimi olsun. Ancaq istənilən halda de-yure, ya da de-fakto Türkiyə mütləq bu problemin həllində olmalıdır və onsuz da var. Çünki bu gün sirr deyil ki, biz Türkiyə ilə müntəzəm olaraq məsləhətləşmələr aparırıq. Bu proseslər başlayandan - 27 sentyabrdan bu günə qədər biz daim əlaqədəyik. Türkiyənin yüksək səviyyəli vəzifəliləri bir çox ölkələrin dövlət və hökumət başçıları ilə sıx təmasdadırlar. Ona görə bu, artıq reallıqdır. Sadəcə olaraq, biz de-fakto reallığı de-yure reallığa çevirməliyik.

- İndi "Nə üçün o həmsədrlik sistemində Türkiyə olmasın, olmalıdır" ifadəsini işlətdiniz. Bunu bir qədər də aydınlaşdırmaq üçün soruşacağam, amma Sizə istinad edərək. Ötən gün xalqa müraciətinizdə eynilə bu ifadələri işlətdiniz – biz artıq status-kvonu dəyişdirdik, təmas xətti deyə bir şey yoxdur, təmas xəttini yardıq. Yeni müzakirədə həm Türkiyənin iştirakı, həm də bu dediyiniz sözlər barədə bir qədər ətraflı bəhs etsək, tam olaraq nəyi nəzərdə tutursunuz? Bundan sonra Bakı tərəfindən necə bir status-kvo qurulacaq?

- Bilirsiniz, biz status-kvo ilə əlaqədar uzun illər çox böyük səy göstərdik ki, həmsədrlərdən bununla bağlı bir açıqlama gəlsin. Nəhayət təqribən 7-8 il bundan əvvəl Amerika, Rusiya və Fransa prezidentləri səviyyəsində bir neçə dəfə belə bir açıqlama verildi - status-kvo qəbuledilməzdir və dəyişdirilməlidir. Biz də bunu alqışladıq. Mən də bir neçə dəfə bununla bağlı açıqlama verdim ki, bu, çox müsbət bir yanaşmadır. Yəni, bu, nə deməkdir, o deməkdir ki, erməni silahlı qüvvələri torpaqlarımızdan çıxmalıdır. Status-kvonun dəyişdirilməsini Ermənistan etməlidir. Çünki biz Ermənistan torpaqlarını işğal etməmişik. Biz status-kvonu necə dəyişdirə bilərik? Bu Ermənistan tərəfinə, bir mesaj, bir siqnal idi. Ancaq təəssüf ki, bu açıqlama və açıqlamalar, - bir neçə dəfə belə açıqlamalar verildi, - havada qaldı. Ondan sonra biz nə eşitməyə başladıq? Son dönəmdə artıq həmin həmsədrlər bu ifadədən geriyə addım atdılar. İndi nə deyirlər? İndi deyirlər ki, status-kvo dayanıqlı deyil. Amma bu, böyük bir fərqdir. Status-kvo dəyişməlidir, yəni ki, Ermənistan, sən torpaqlardan çıxmalısan. Status-kvo dayanıqlı deyil, yəni sabit deyil o deməkdir ki, sadəcə olaraq, onlar bunu fakt kimi göstərirlər. Ona görə belə olan halda, status-kvo-

nu Azərbaycan özü dəyişdirdi, döyüş meydanında dəyişdirdi. Artıq status-kvo yoxdur. Artıq Ağdərə, Füzuli, Cəbrayıl, Hadrut rayonlarının yaşayış məntəqələri və kəndlər azad edildi. Hansı status-kvodan söhbət gedə bilər? Söhbət gedə bilməz. Təmas xətti? Təmas xətti yoxdur. Aydın məsələdir ki, mövcud olan təmas xətti çox böyük hərbi biliklər əsasında yaradılmışdır. Ermənistanın o zaman heç bir hərbi bilikləri yox idi. Bunu biz açıq etiraf etməliyik. Yəni, Ermənistanın nüfuzunun az olması onlar üçün çox ciddi bir problem yaradır. Onlar üçün təmas xətti çox qısa olmalı idi, düz olmalı idi. Onu da etdilər. Onların buna ağlı çatmazdı. Onlara məsləhət verənlər bunu etdilər. Əgər o əvvəlki təmas xəttinə baxsanız, bu üfüqi-şaquli formadadır. Belə, düz. Yəni, onu müdafiə etmək çox asandır. Onların mövqeləri əsasən təpələrdə idi. Onlara müdaxilə etmək, yəni, istehkamları yarmaq çox çətin bir iş idi. İndi bu təmas xətti yoxdur. Biz onu bir neçə yerdən - şimaldan, cənubdan, ondan sonra şərqdən yardıq. Artıq hansı təmas xəttindən söhbət gedə bilər? Yoxdur! Azərbaycan Ordusunun xilaskarlıq missiyası davam edir. Hər gün biz yeni mövqeləri azad edirik. O mövqelər şərt deyil ki, kənd olsun, yaxud da ki, şəhər olsun. Təpə olsun, dağ olsun – o, kənddən, şəhərdən daha önəmlidir. Şəhərlərə biz onsuz da qayıdacağıq. Bizim üçün əsas məsələ strateji yüksəklikləri almaqdır. İndi Hadrutun bütün ətrafı bizim nəzarətimizdədir. Şəhərdə də biz varıq. Amma şəhərə girək-girməyək o başqa məsələdir. Bizim qarşımızda indi belə bir siyasi vəzifə yoxdur ki, mütləq bu gün oranı elan edək, sabah oranı elan edək. Yoxdur. Bəzi hallarda biz kəndləri, şəhərləri azad edirik. Bunun da taktikası var. Bir daha deyirəm, status-kvo yoxdur, təmas xətti yoxdur. Ermənilərin öz orduları haqqında uzun illər uydurduğu yenilməz ordu əfsanəsi yoxdur. Biz göstərdik kim kimdir. Ona görə bu reallıqlarla gərək həm Ermənistan hesablaşsın, onların havadarları hesablaşsın, bütün dünya hesablaşsın. Bizə dur deyənlər bilməlidirlər ki, yaxşı, biz dura bilərik, biz də istəmirik ki, qan tökülsün. Amma ondan sonra gərək siyasi proses başlasın. Siyasi proses başlamasa, biz durmayacağıq. Mən demişəm, biz sona qədər gedəcəyik, sona qədər. Amma necə? Hərbi yolla, yaxud da ki, siyasi yolla, o, başqa məsələdir. Biz istəyirik ki, hərbi mərhələ dursun, qan tökülməsin, şəhidlər olmasın və sülh yolu ilə öz torpaqlarımızı azad edək.

- İşin siyasi və hərbi tərəfi bir tərəfə. Bu gün biz, daha doğrusu, Bakıya gəldiyimiz andan etibarən oranı tərk etmək məcburiyyətində qalmış insanlarla görüşdük, aralarında xocalılılar, cəbrayıllılar var idi. Azərbaycan dövlətinin, Sizin köməyinizlə tikilən qəsəbələrə getdik. Hər kəsin üzündə bu ifadə var idi: Sizə, dövlətə böyük minnətdarlıq hissi duyurlar. "Biz burada heç bir şeyə ehtiyacımız olmadan yaşayırıq, lakin biz öz torpaqlarımıza dönmək istəyirik" deyirlər. Xüsusilə cəbrayıllılar, "İşğaldan azad edilən torpaqlarda nə edəcəksiniz?" sualına, "Təki bir damımız olsun, kifayətdir" deyirlər. Bəs, Siz nə edəcəksiniz o insanlar üçün? O torpaqlarda yeni inşaat işləri aparılacaq?

- Biz orada nəinki damlar, biz orada şəhərlər quracağıq, biz oraya həyatı qaytaracağıq. Biz bütün dağılmış yerləri bərpa edəcəyik. Ora indi bizim ordumuzun nəzarətindədir. Artıq işğaldan azad edilmiş torpaqların bəzilərinə bizim mətbuat nümayəndələri də gedirlər. Bəzilərində isə hərbçilər özləri videoya çəkirlər, görürlər ki, orada bir dənə də salamat bina yoxdur. Yəni, bu, faşistlərin əməlləridir. Dünya bunu görməlidir və görəcək.

Görün, indi Ağdam, Füzuli nə gündədir?! Bizim bütün kəndləri dağıdıblar. Elə ediblər ki, azərbaycanlılar daha heç zaman oraya qayıtmasınlar, qayıda bilməsinlər. Amma Azərbaycan xalqının iradəsini bilmirlər. Biz Cocuq Mərcanlını təqribən 8 aya qurduq. Bütün o torpaqları biz cənnətə çevirməliyik. Onsuz da oranın mənzərəsi cənnətdir və uzun illər erməni tapdağının altında olmasına baxmayaraq, o torpaq canlanacaq, oraya həyat qayıdacaq, uşaqların gülüşü gələcək, insanların təbəssümü qayıdacaq. Azərbaycan vətəndaşları o torpaqlarda ləyaqətlə yaşayacaqlar.

Bizim məcburi köçkünlərimiz bilirlər ki, mənim üçün, Prezident üçün onların problemi bir nömrəli problemdir. Bu il biz 7 min ailəyə yeni mənzillər veririk. Təqribən 35 min insan bir il ərzində dövlət tərəfindən pulsuz mənzil alır. Hər ay dövlət onların hər birinə müavinət verir. Ona görə, təbii ki, onlar dövlətin qayğısından razıdırlar. Mənim onlarla keçirdiyim görüşlərdə onlar hər zaman təşəkkürlərini bildirirlər və deyirlər ki, burada hər şey yaxşıdır, biz bu yeni evlərdə yaşayırıq, belə şəraiti görməmişik, amma bizi ora qaytarın, biz oraya getmək istəyirik və gedəcəklər. Ona görə biz indi artıq o bölgələrin inkişaf planları üzərində işləməliyik, müvafiq göstərişlər artıq verilibdir. Planlama hazırlanacaq ki, o bölgələrə Azərbaycan əhalisi qayıtsın və maksimum qısa müddət ərzində artıq onlar oraya yerləşsinlər.

- Cənab Prezident, bu qədər sıx qrafikinizin, diplomatik gərginliyin arasında bizə vaxt ayırdığınız üçün Sizə çox təşəkkür edirik.

"Təbii ehtiyatlarımızın insan kapitalına çevrilməsi bizim əsas prioritetlərimizdən biridir"

Bu sözləri Prezident İlham Əliyev oktyabrın 12-də "Kiber Kosmos buraxılışı" mövzusunda virtual 71-ci Beynəlxalq Astronavtika Konqresində söyləyib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin müraciətində deyilir:

- Hörmətli xanımlar və cənablar, mən sizi Azərbaycanın paytaxtı Bakıdan səmimi qəlbdən salamlayıram. Azərbaycan 2023-cü ildə Beynəlxalq Astronavtika Konqresinə ev sahibliyi edəcək. İlk növbədə, mən bizim namizədliyimizi dəstəklədiyinə görə Beynəlxalq Astronavtika Federasiyasının üzvlərinə, Bürosuna və komitələrinə minnətdarlığımı bildirmək istərdim. Azərbaycan bir dəfə - 1973-cü ildə Beynəlxalq Astronavtika Konqresinə ev sahibliyi edib. Beləliklə, 50 ildən sonra - 2023-cü ildə paytaxtımızda ikinci konqresə ev sahibliyi etməyimiz rəmzi məna kəsb edəcək.

Müstəqillik dövründə Azərbaycan möhtəşəm inkişafa nail olub. Azərbaycan beynəlxalq arenada fəal ölkələrdən biridir. Bu gün Azərbaycan Birləşmiş Millətlər Təşkilatından sonra ikinci beynəlxalq qurum olan Qoşulmama Hərəkatına sədrlik edir. Bizim iqtisadi göstəricilərimiz statistikada öz əksini tapıb. Son 17 ildə ümumi daxili məhsulumuz üç dəfə artıb, yoxsulluq səviyyəsi demək olar ki, 50 faizdən 5 faizə düşüb, xarici borcumuz ümumi daxili məhsulumuzun təxminən 20 faizi həcmindədir və ehtiyatlarımız xarici borcdan 6 dəfə çoxdur. Hazırda təbii ehtiyatlarımızın insan kapitalına çevrilməsi bizim əsas prioritetlərimizdən biridir.

Bu gün Azərbaycan kosmik klubun üzvüdür və Azərbaycan 3 peyki ilə bu istiqamətdə öz fəaliyyətini davam etdirməyi planlaşdırır. Mən əminəm ki, 2023-cü ildə paytaxtımızda keçiriləcək Konqres ölkəmizdə kosmik sənayenin inkişafına əlavə stimul verəcək.

Mehriban Əliyeva: Mən dünya birliyini baş verən bu hadisələrə laqeyd qalmamağa çağırıram

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva Gəncə şəhərinin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən raket atəşinə tutulması ilə əlaqədar rəsmi "Instagram" səhifəsində paylaşım edib.

Paylaşımda deyilir:

"Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycanın yaşayış məntəqələrini intensiv atəşə tutmaqda davam edirlər. Bu, humanitar atəşkəs rejiminin, habelə 1949-cu il Cenevrə konvensiyalarının kobud şəkildə pozulması deməkdir. Bu gecə saat 2 radələrində Gəncə şəhərinə amansızlığına görə misli görünməmiş zərbə endirilib.

Əldə olan məlumata görə, raket atəşi nəticəsində 9 nəfər (o cümlədən, 4 qadın) həlak olub, 34 nəfər yaralanıb, çoxsaylı mülki obyektlərə ciddi ziyan vurulub. Bizim şəhərlərin və kəndlərin atəşə tutulması demək olar ki, dünən bütün gün ərzində davam edib. Humanitar atəşkəs rejiminin qüvvəyə mindiyi andan ermənilər tərəfindən Azərbaycan Respublikasının bir sıra rayonlarına 548 mərmi atılıb.

Döyüş meydanında məğlub olması ilə barışa bilməyən erməni tərəfi məqsədyönlü şəkildə dinc əhaliyə hücum edir.

Mən dünya birliyini baş verən bu hadisələrə laqeyd qalmamağa çağırıram.

Beynəlxalq təşkilatlar, hüquq müdafiə strukturları, kütləvi informasiya vasitələri və ictimai rəyin liderləri Azərbaycanın mülki əhalisinə qarşı bu cür vəhşicəsinə amansızlığı kəskin pisləməlidirlər. Yerevan beynəlxalq konvensiyalara, habelə BMT Təhlükəsizlik Şurasının erməni işğalçı qüvvələrini Azərbaycana qarşı təcavüzə son qoymağa çağıran qətnamələrinə etinasızlığı dayandırmalıdır. Rusiyanın vasitəçiliyi ilə Moskvada əldə edilmiş razılaşmalara açıq-aşkar hörmətsizlik nümayiş etdirən Ermənistan Cənubi Qafqazda nəticələri onun üçün dağıdıcı olacaq müharibənin yeni mərhələsinə təhrik edir.

Əziz həmvətənlər!

Bu gün siz xalqımızın birlik, həmrəylik, şəfqət və qarşılıqlı yardım kimi ən yaxşı xüsusiyyətlərini nümayiş etdirirsiniz. Bu, böyük qürur hissi yaşatmaya bilməz! Həqiqət və ədalət bizim tərəfimizdədir! Biz zəfər çalacağıq! Allah həlak olanlara rəhmət eləsin. Xəsarət alanların tezliklə sağalmasını arzulayıram. Uca Tanrı bizim Ordumuzu, xalqımızı və Vətənimizi qorusun!

Qarabağ Azərbaycandır!".

Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycanın şəhərlərinə raket və artilleriya vasitələri ilə hücumlar davam edir

Humanitar atəşkəs adı altında Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycanın şəhərlərinə raket və artilleriya vasitələri ilə hücumlar davam edir. Azərbaycana qarşı raket hücumları Ermənistan ərazisindən həyata keçirilir.

Bu fikirləri Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi – Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələlər, şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev bildirib.

Hikmət Hacıyev deyib: "Ermənistan çalışır ki, münaqişənin coğrafiyası genişlənsin və üçüncü tərəfləri münaqişəyə cəlb etsin. Azərbaycanın Ermənistan ərazisində hər hansı hərbi hədəfləri yoxdur.

Oktyabrın 11-də Azərbaycanın ikinci ən böyük şəhəri olan Gəncənin əhalinin sıx yaşadığı məntəqəsinə "SCUD" tipli ballistik raket də Ermənistanın ərazisindən atılmışdı. "SCUD" tipli böyük məhvetmə gücünə malik olan raketin döyüş zonasından kənarda mülki insanlara qarşı istifadə olunması ATƏT məkanında birinci haldır. Ümumiyyətlə, dünya üzrə son hərbi münaqişələrdə müşahidə olunan nadir hallardan biridir.

Ermənistanın operativ-taktiki ballistik raket sistemləri start vəziyyətinə gətirilərək Azərbaycanın Gəncə, Mingəçevir və digər şəhərləri yenidən hədəfə alınmışdı. Mülki insanların həyatını xilas etmək üçün qabaqlayıcı zərbə ilə atəşə hazır olan bu legitim hərbi hədəflər olan raket kompleksləri zərərsizləşdirilmişdir. Ermənistanın müdafiə nazirliyi özü də bu raketlərin döyüş hazırlığına gətirildiyini etiraf etmək məcburiyyətində qalmışdır.

13 oktyabr səhər 07:00 radələrindən Tərtər şəhəri və Ağdamın kəndləri atəş altındadır. Bir nəfər həlak olmuşdur. Düyərli kənd orta məktəbinin həyətinə mərmi düşməsi nəticəsində 8 nəfər mülki şəxs yaralanmışdır. 100-dən çox mərmi atılmışdır. Yaralananlar içərisində Azərbaycan Dövlət Televiziyasının çəkiliş qrupunun üzvləri də vardır. Azərbaycan humanitar atəşkəsə sadiqdir.

Amma Ermənistan ərazisindən Azərbaycanın hərbi və mülki obyektlərinə, dinc insanlara qarşı raket və digər hücumlar olduğu təqdirdə, Azərbaycan legitim hərbi hədəflər olaraq onların zərərsizləşdirilməsi hüququnu özündə saxlayır".

Mülki əhalimiz və yaşayış məntəqələrimizi hədəfə alan düşmənin bütün legitim hərbi hədəfləri məhv ediləcək

Ermənistan müdafiə nazirliyi etiraf etdi ki, atəş zərbəsi ilə sıradan çıxarılan əməliyyat-taktiki raket kompleksləri (ƏTRK) Azərbaycanın işğal olunmuş Kəlbəcər rayonunda, mülki obyekt və infrastrukturun olmadığı ərazidə tam döyüş növbəsində və tətbiqə hazır vəziyyətdə olub.

Həmin ƏTRK-lar Azərbaycan ərazisindəki mülki obyektləri və infrastrukturu hədəfə almışdı. Ermənistan müdafiə nazirliyinin guya Ermənistan ərazisindən Azərbaycanın yaşayış məntəqələrinə atəş açılmaması barədə bəyanatları isə açıq-aşkar yalandır. Gəncə, Mingəçevir və digər yaşayış məntəqələrimizin məhz Ermənistan ərazisindən atəşə tutulması danılmaz faktdır.

Azərbaycanın Ermənistan ərazisində hər hansı hərbi hədəf və maraqları yoxdur.

Əksinə, Ermənistan öz ərazisindən Azərbaycanın yaşayış məntəqələrini atəşə tutmaqla qəsdən münaqişənin coğrafiyasını genişləndirmək məqsədini güdür.

Müdafiə Nazirliyinin məlumatı

Düşmənin bütün cəbhə boyu fəaliyyətinin qarşısı alınıb

Humanitar atəşkəs rejiminə əməl etməyən Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri yenidən qruplaşma və yerdəyişmə apararaq cəbhənin bəzi istiqamətlərində kiçik qruplarla Azərbaycan Ordusunun mövqelərinə basqın etməyə cəhd göstərib.

Oktyabrın 12-dən 13-ə keçən gecə cəbhənin Ağdərə-Ağdam və Füzuli-Hadrut istiqamətlərində ümumi vəziyyət gərgin olaraq qalıb.

Azərbaycan Ordusu tərəfindən həyata keçirilən fəaliyyətlər nəticəsində cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsi, 3 ədəd BM-21 "Qrad" YARS, 1 ədəd "Tor-M-2KM" ZRK, 1 ədəd ZSU-23-4 "Şilka" özüyeriyən zenit qurğusu, 2 ədəd PDM-2, 3 ədəd 2A36 "Qiasint-B" topu, 1 ədəd KS-19 zenit topu, 1 ədəd D-20 haubitsa topu, 3 ədəd PUA, bir neçə avtomobil texnikası məhv edilib və sıradan çıxarılıb.

Əldə olunan məlumata əsasən döyüş əməliyyatları zamanı Ermənistan silahlı qüvvələrinin 5-ci dağıdıcı alayının müdafiə sahəsində mövqe tutan şəxsi heyəti məhv edilib, 1-ci motoatıcı alayın bir bölüyə qədər canlı qüvvəsi pusquya salınıb, hərəkətdə olan avtomobil texnikası sıradan çıxarılıb.

Əsgəran istiqamətində hərəkət edən 4-cü motoatıcı alayın avtomobil texnikası kolonu və Ermənistanın Sisian yaşayış məntəqəsi istiqamətindən işğal olunmuş ərazilərimizə doğru hərəkət edən könüllülərdən ibarət bir qrup atəş zərbəsi ilə məhv edilib.

Müqaviməti qırılan düşmən bölmələrində kütləvi fərarilik halları müşahidə olunur.

Humanitar atəşkəs rejiminə əməl edən qoşunlarımız bütün cəbhə boyu əməliyyat üstünlüyünü saxlayır.

Ermənistanın atəşkəs rejimini kobud şəkildə pozub, Gəncə şəhərinin dinc sakinlərini raketlə atəşə tutması müharibə cinayətidir

32 ildir işğalçılıq və təcavüzkarlıq siyasətindən əl çəkməyən Ermənistan yenə qanlı cinayət əməlinə, barbarlıq, vandallıq aktına imza atdı, yenə dünya birliyinə, beynəlxalq hüquq normalarına açıq-aşkar meydan oxudu. Özlərinin əl-ayağa düşməklə, yalvar-yaxarla nail olduqları 11 saatlıq Moskva anlaşmasını, humanitar atəşkəs rejimini üstündən heç saatlar keçməmiş, necə deyərlər, sənədin mürəkkəbi qurumamış açıq-aşkar şəkildə pozdular. Azərbaycanın nəcib, insani, humanist addımının qarşılığında, öz xislətlərinə, mahiyyətlərinə uyğun davrandılar, sözdə, kağız parçası üzərində qalan humanitar atəşkəsin ilk dəqiqələrindən, ilk saatlarından yenidən Tərtəri, Füzulini, Ağdamı, Ağcabədini, digər yaşayış məntəqələrini atəşə tutdular, topa, raketə məruz qoydular, mülki, dinc insanlara hər mənada böyük zərərlər, ziyanlar vurdular.

Bunlar azmış kimi, heç bir bəşəri, insani dəyər tanımayan, beynəlxalq hüquq normalarına məhəl qoymayan Ermənistan silahlı birləşmələri cəbhə, təmas xəttindən çox uzaqlarda yerləşən, Azərbaycanın tarixi şəhəri, dünya sivilizasiyasının mərkəzlərindən, ilk müstəqil Cümhuriyyətimizin paytaxtı olan, qəsbkarlar qarşısında baş əyməyən Cavad xanın yurdunu - **Gəncə şəhərini, həmçinin, Azərbaycanın enerji damarı olan Mingəçeviri atəşə, raket zərbələrinə məruz qoydular. Evlər, binalar bir andaca yerlə bir edildi, dağıdıldı, 4-ü qadın olmaqla, 10 nəfər qətlə yetirildi, qadınlar, uşaqlar, qocalar yaralandı, xəsarət aldı. Hazırda 30-dan artıq vətəndaşımız yaralı vəziyyətdə xəstəxanalardadır.**

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Ermənistanın atəşkəs rejimini kobud şəkildə pozması Gəncə şəhərinin dinc sakinlərini raketlə atəşə tutması müharibə cinayətidir və Cenevrə konvensiyalarının kobud şəkildə pozulmasıdır.

Bəli, işğalçı, terrorçu dövlət yenə də beynəlxalq birliyin gözləri qarşısında qanlı qətliam, terrakt törətməklə, sülhə, təhlükəsizliyə bir daha təhlükə və təhdid yaratdı, sülh, təhlükəsizlik tərəfdarı olmadığını göstərdi.

Göstərdi ki, beynəlxalq hüququn normaları, müharibə şəraitində mülki vətəndaşların atəşə, hücuma məruz qalmasını yolverilməz hesab edən Cenevrə konvensiyalarının müddəaları, atəşkəs razılaşmaları onlar üçün adi kağız parçasıdır, onlar üçün əhəmiyyətsiz, keçərsizdir.

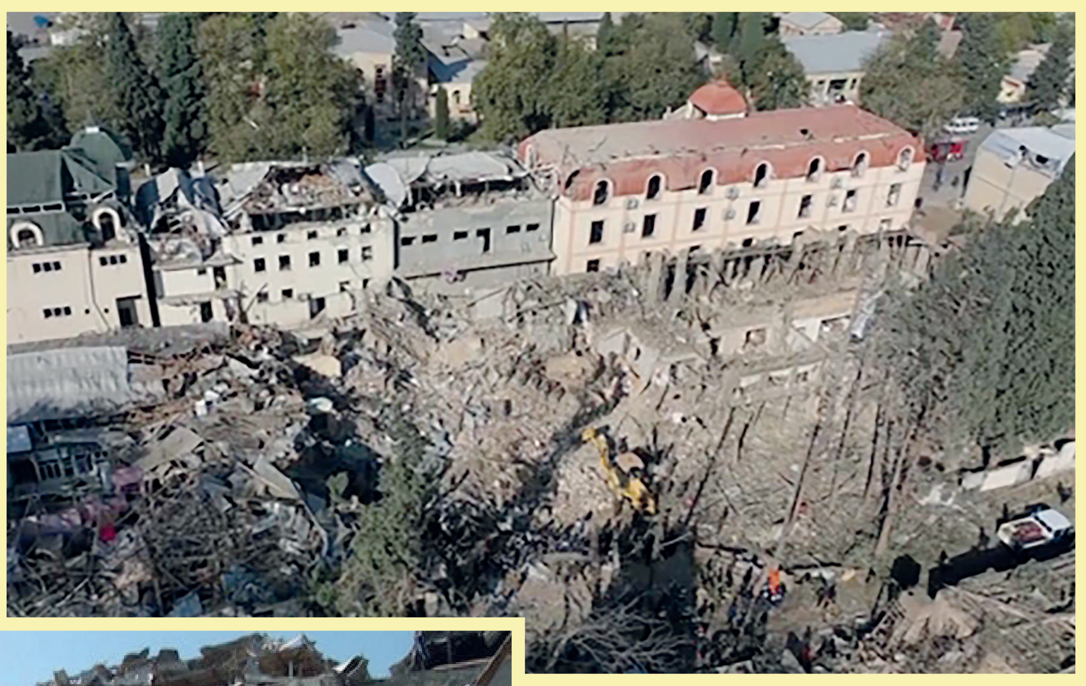

Çox təəssüflər olsun ki, düşmən beynəlxalq birlik, dünya ictimaiyyəti, xüsusilə, BMT, onun Təhlükəsizlik Şurası, 28 ildir fəaliyyət göstərən ATƏT-in Minsk qrupu, 1997-ci ildən birlikdə vasitəçilik missiyasını həyata keçirən 3 həmsədr dövlət tərəfindən yenə də layiqli cavabını almadı. Adları çəkilən qurumlar, həmsədr dövlətlər, Azərbaycanı atəşkəsə, danışıqlara çağıranlar, beynəlxalq birlik yenə də gözləri qarşısında olanlara, baş verənlərə susdular və susmaqdadırlar. Bunlar çox böyük təəssüf doğurur. Bəli, bunlar haqq savaşı aparan Azərbaycan xalqını incidir, məyus edir. Çünki məhz həmin qurumların, təşkilatların, həmsədr dövlətlərinin vəzifəsi və borcudur ki, terrorçu dövləti qanlı əməllərdən, işğaldan çəkindirsinlər, onu cəzalandırsınlar, ona sanksiyalar tətbiq etsinlər. Amma görünən odur ki, hələ də ikili, üçlü, beşli standartlar ortadadır və bu, hələ çox uzun illər davam edəcək. Bununla belə, yenə də qardaş və dost Türkiyə, Pakistan öz haqq səsini ucaltdı, Ermənistanın qanlı əməllərinə kəskin etirazlarını bildirdi, düşmənə, onun havadarlarına xəbərdarlıqlarını etdilər. Bir daha Azərbaycanla birgə olduqlarını, həmrəyliklərini göstərdilər.

Eyni zamanda, düşmənin və onun havadarlarının, olanlar qarşısında səssiz qalan dünya birliyinin nəzərə almadığı və ya gözdən qaçırdığı bir məqam, bir gerçəklik də var. Bu məqam, bu gerçəklik də Azərbaycan xalqının yenilməz, sarsılmaz ruhu, Azərbaycan dövlətinin gücü, qüdrəti, Azərbaycan Ordusunun döyüş əzmi və xüsusilə, Azərbaycan Prezidentinin dəmir siyasi iradəsidir. Dövlət də, Ordu da, Lider də öz xalqından güc-qüvvət alır. Azərbaycanda güclü, sarsılmaz, monolit xalq-Ordu-dövlət-hakimiyyət birliyi var və bu birliyi heç bir addımla, məkrli ssenarilərlə, təxribatlarla, fitnəkarlıqlarla sarsıtmaq mümkün deyil, mümkün olmayıb və bundan sonra da mümkün olmayacaq. Bəli, baş verənlər, yaşananlar çox ağrılı, acılıdır, insan qanı dondurandır, amma bir daha hər kəsə, düşmənə, onun havadarlarına nümayiş olundu ki, belə murdar, insanlıq əleyhinə olan addımlarla Azərbaycan insanının ruhunu, Azərbaycan dövlətinin əzmini sındırmaq, məhv etmək mümkün deyil.

Senyabrın 27-dən Vətən torpaqlarının, Qarabağın, işğal altındakı yurd yerlərinin düşmən tapdağından azad olunması uğrunda Qarabağ savaşına başlayan Azərbaycan dövləti, Azərbaycan Ordusu öz qərarında əzmlidir, dönməzdir. Son iki həftədə addım-addım, qarış-qarış Vətən torpaqları işğaldan azad olunur və olunmaqdadır. Suqovuşan, Talış, Cəbrayıl və Füzulinin onlarla kəndi, Cəbrayıl şəhəri, Hadrut qəsəbəsi, Murov zirvəsi işğalçılardan, yağılardan azad edilib, nəzarətə götürülüb. Ancaq bunlar son deyil, son olmayacaq. Qarabağ və düşmən tapdağında inləyən yurd yerlərimiz son qarışınacan azad ediləcək, bütün Azərbaycan ərazisində ay-ulduzlu, üçrəngli bayrağımız dalğalandırılacaq.

Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin Azərbaycan xalqına sonuncu müraciətində də deyildiyi kimi, "Biz haqq yolundayıq, biz qalib gəlirik, biz zəfər çalırıq və biz öz torpaqlarımızı geri alacağıq, ərazi bütövlüyümüzü bərpa edəcəyik!"

Ziyad SƏMƏDZADƏ,
akademik, millət vəkili

O GÜNLƏRƏ AZ QALIB

Azərbaycan xalqı minilliklərin dərin qatlarından gələn əzablı, məşəqqətli tarixi taleyinin ən şanlı və şərəfli günlərini yaşayır. Bütün xalqımız, bu sıradan mən də indiki qədər xoşbəxt, bəxtiyar olmamışam. Bu günlər Azərbaycanın bütövləşdiyi, milli qeyrət deyilən ən mərhəm hiss və duyğularının çiçəkləndiyi, pərvəziş tapdığı günlərdir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin arzuladığı – müstəqilliyimiz əbədidir, dönməzdir - kəlamları öz həqiqi mahiyyətinə məhz bu günlərdə qovuşur.

Bu tarixi yazan, bu dövrdə yaşayan, sevinən, kədərlənən hər bir insan şanslı insanlardır. Əsrlər, qərinələr dəyişəcək, ancaq bu günlər tarixin şərəfli yaddaşında ən yüksək mərtəbədə dayanacaqdır.

Bədnam qonşularımızın Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirdikləri qətliam, soyqırım, etnik təmizləmə siyasəti mənim gənclik illərimə təsadüf edib. O vaxtdan bizi 30 illik tarix ayırır. Bu illər ərzində mən, həm də mən yaşda olan insanlar ağsaqqal çağlarına qədəm qoyublar.

Bu illər ərzində qamətimizi düzəldə bilməmişik, qəlbimizi kədər, nisgil tərk etməyib. Hansı ölkəyə qədəm qoyanda, mənfur qonşularımızla qarşılaşanda milli təəssübkeşlikdən, qeyrətdən doğan qəzəb çırpıntıları bizi üzürdü. Əlimizdən bir iş gəlmədiyinə görə pərt olub yolumuza davam edirdik.

Bu gün Ali Baş Komandan İlham Əliyevin böyük cəsarəti, sərkərdəlik məharəti sayəsində qəhrəman ordumuz uğurlu əks hücum əməliyyatları keçirir, düşmənə öz gücünü, qüdrətini göstərir, onları rəzil və çıxılmaz vəziyyətə salır. Qısa zaman kəsiyində işğal altında olan kəndlərimiz, şəhərlərimiz azad olunub, hakim yüksəkliklərimiz ələ keçirilib. Cəbhədən hər gün şad xəbərlər gəlir. Ermənistanın məğlubiyyəti Azərbaycanın qələbəsi qaçılmazdır. O günlərə az qalib!

Zülfi İLYASOV,
xüsusi müxbirimiz

PASHA Bank

Xalqımızı
18 oktyabr –
Müstəqillik Günü
münasibətilə
təbrik edir!

Президент Ильхам Алиев дал интервью российскому телеканалу РБК

10 октября Президент Азербайджанской Республики Ильхам Алиев дал интервью российскому телеканалу РБК. Интервью главы государства было показано по этому телеканалу 11 октября.

-Первое, большое спасибо, что согласились с нами поговорить. Но прежде чем мы начнем, я по-прежнему хочу поговорить о принципах РБК. Несколько дней назад вышло большое интервью с премьер-министром Армении, и вот сейчас мы находимся здесь, в Азербайджане, в Баку и будем говорить с Президентом Азербайджана Ильхамом Алиевым. И еще одна ремарка, прежде чем я задам первый вопрос, соболезнования всем родственникам погибших как с одной стороны, так и с другой стороны. Я очень много слышал, что война никому не нужна и можно было бы без нее. Но… И вот после этого но начинается самое тяжелое, и самое, наверное, интересное. Завершились переговоры. Как Вы оцениваете то, что произошло в Москве? Для нас очень важно понять - что это все значит.

- Я оцениваю в целом позитивно. Потому что в заявлении, которое было распространено по итогам переговоров, говорится о том, что по гуманитарным соображениям объявляется режим прекращения огня, а также, - что имело принципиальную важность, и это была позиция Азербайджана, я рад, что она нашла отражение в этом документе, - начинаются субстантивные переговоры между Арменией и Азербайджаном, а также подтверждается неизменность формата переговоров. Это две позиции, которые новая армянская власть пыталась подорвать. Потому что ни для кого не секрет, что заявления, которые мы слышали из Еревана, по существу были направлены на подрыв переговорного процесса, который был выработан на протяжении многих лет, в том числе на подрыв базовых принципов, на подрыв формата переговоров. Поэтому было принципиально важно, что армянская сторона, - конечно, это произошло по результатам того, что мы имеем на поле битвы, - вынуждена была принять, что базовые принципы являются основой для урегулирования, а в них четко прописано, как конфликт должен быть урегулирован и в какой последовательности должны быть возвращены оккупированные территории Азербайджану. И второе, что формат переговоров остается неизменным. А это означает, что переговоры велись, ведутся и будут вестись только между Азербайджаном и Арменией. Все попытки армянского руководства переложить эту ответственность на марионеточный режим, который существует в Нагорном Карабахе, провалились. Таким образом, после этого я уверен, что от Пашиняна мы больше не услышим «Карабах – это Армения», а также не услышим его заявления о том, что Азербайджан должен вести переговоры с так называемым руководством Нагорного Карабаха. Если такие заявления им будут сделаны, это будет означать, что он проявил неуважение и к посредникам, и к своей делегации, которая согласовала этот текст в Москве, и по существу он вновь подрывает переговорный процесс. К чему это пришло в этот раз, я думаю, все отчетливо видят. Я не думаю, что он позволит себе второй раз наступить на те же грабли.

- Перемирие - сколько оно будет длиться? И как Вы оцениваете хрупкость этого перемирия? От чего оно будет зависеть?

- Знаете, перемирие длилось до нынешней эскалации на протяжении многих лет, не одного десятилетия. Были определенные столкновения на линии соприкосновения, были провокации армянской стороны на государственной границе в июле этого года. Но вот столь масштабных действий не было никогда за последние почти что 30 лет. Поэтому все будет зависеть от армянской стороны. Во-первых, будет ли она соблюдать перемирие. Потому что сегодня утром и вчера, то есть, сегодня ночью и утром я был информирован о попытках масштабного контрнаступления армянских сил по многим направлениям - и попытка отбить Гадрут, и попытка отбить нами освобожденные территории в Джебраильском районе, и попытка в северном направлении. То есть, понимая, что в Москве стороны могут договориться, они пытались максимум вернуть себе назад то, что ими было утеряно, и то, что им не принадлежит. Поэтому главный фактор прочности режима перемирия будет заключаться в том, что Армения должна смириться с тем, что эти территории у нас, что она их больше никогда не увидит и не будет делать никаких попыток отвоевать это военным путем. Второй не менее важный фактор, это как раз то, о чем я только что говорил. Мы должны за столом переговоров увидеть конструктивный подход с армянской стороны, чтобы они прекратили попытки имитации переговорного процесса, чтобы они воздерживались от провокационных действий, заявлений и были привержены цели нахождения пути урегулирования. Все, что мы видели с армянской стороны в течение последнего года, было как раз направлено на то, чтобы подорвать переговорный процесс и возложить ответственность на Азербайджан. Так что будем наблюдать. Мы привержены своим заявлениям. Азербайджан – это та страна, которая всегда выполняла взятые на себя обязательства. Я всегда говорил, что наша подпись имеет такое же значение, как наше слово. Но перемирие – это не односторонний процесс и будем наблюдать как будет вести себя армянская сторона.

- Одно из условий у Азербайджана для того, чтобы начать переговоры, была конкретика. И говорилось о том, что армянская сторона должна предоставить конкретный план вывода войска. Означает ли это, что Армения согласилась на это или нет, то, что сейчас начинаются переговоры?

- Вы знаете, мы исходили из того, что конфликт, конечно, предпочтительней решить политическим путем, и вся наша деятельность на протяжении многих лет была направлена на это. Поэтому в рамках тех консультаций, которые проходили вчера и сегодня ночью в Москве, мы не пошли на то, чтобы требовать от них за столом переговоров полной капитуляции. Мы понимаем, что режим Пашиняна достаточно уязвим. Он был уязвим и до эскалации в силу внутриполитических причин. Сейчас он уязвим еще больше. Я не считаю, что в интересах Азербайджана, чтобы в Армении сейчас произошла еще одна революция и пришли бы к власти оголтелые националисты, радикалы, азербайджанофобы. Поэтому мы не стали настаивать на конкретных датах в рамках того заявления, которое было согласовано. Но это предполагает, безусловно, согласованный вывод армянских оккупационных сил с наших территорий. Поскольку в заявлении есть ссылка на субстантивные переговоры, а это значит на базовые принципы, а там все конкретно написано - когда освобождаются пять районов, когда освобождаются еще два.

- Когда начнутся переговоры, уже есть понимание?

-Мы готовы начать завтра. Поэтому все зависит от действий Минской группы ОБСЕ, их графика работы. Наша сторона готова начать незамедлительно. Кстати, я должен сказать, что все пожелания азербайджанской стороны в связи с текстом заявления были учтены. Изначальный вариант заявления был совсем другим. Когда я его увидел вчера, я сказал, что это нам не подходит. Не нужно его перегружать, не нужно его утяжелять и не нужно туда пытаться инкорпорировать элементы, которые должны быть определены на завершающей стадии переговорного процесса. Нужно его максимально облегчить. Но что там не было, по-моему, насколько я помню, учтено - это то, что мы просили включить незамедлительно начать переговоры. То есть, мы заинтересованы в скорейшем урегулировании. Потому урегулирование позволит нашим гражданам - беженцам, внутренне перемещенным лицам вернуться в свои дома.

- В Азербайджане, насколько я понял за эти два дня, которые здесь находился, были такие настроения, что мы должны идти до конца. Как теперь азербайджанцам объяснить, что Баку снова согласился на переговоры?

-Мы идем до конца. Мы не остановились. Если армянская сторона будет привержена режиму перемирия, то, как я говорил вчера, наступит фаза политического урегулирования и закончится фаза принуждения к переговорам. Поэтому мы будем идти до конца в любом случае. Наша цель остается неизменной - восстановление территориальной целостности Азербайджана, признанной всем мировым сообществом, возврат азербайджанцев в места их первоначального традиционного проживания, в том числе в Шушу, в том числе в другие населенные пункты Нагорного Карабаха и, само собой, на все остальные территории за пределами административной границы бывшего НКАО. Поэтому наша цель остается неизменной. Просто как к этой цели идти? Мы всегда стремились идти политическим путем, всегда слышали, что нет военного решения. Мы доказали, что это не так. Мы показали на поле битвы, что это не так, что без военной составляющей эти переговоры еще длились бы еще 30 лет. А что бы происходило до того? Незаконное заселение. Это международное преступление, нарушение Женевской конвенции. К сожалению, никто на это не среагировал - ни Минская группа, ни Евросоюз, ни ООН. Разрушение исторического наследия Азербайджана, уничтожение наших культурных, исторических, религиозных памятников, изменение топонимов, изменение административных границ наших районов, изменение названий наших гор, рек и городов. То есть, еще 30 лет мы должны были бы ждать, а потом бы нам сказали, знаете, вот так уже сложилось, смиритесь с этим. Нам и так это говорили. Поэтому военная часть, я думаю, что, или же ее первый этап, подошел к концу, сейчас мы вышли на политическое урегулирование, которое как раз-таки и обеспечит то, что мы дойдем до конца и получим то, что нам по праву принадлежит. Поэтому я думаю, что азербайджанское общество очень правильно воспримет то, что происходило вчера и сегодня ночью, и будет и дальше поддерживать нашу политику. Потому что мы всегда говорили народу правду. Всегда отстаивали интересы народа. И то, что произошло на поле битвы, еще раз это всем доказало.

- Вы с премьером Армении Николом Пашиняном встречались несколько раз до всех этих событий. После этих событий Вы готовы с ним сесть за один стол и разговаривать?

- Вы знаете, трудно разговаривать с человеком, к которому большого доверия нет. Я вынужден был вести переговоры с его предшественниками, которых считаю военными преступниками, поскольку они совершили кровавый геноцид в Ходжалы, они повинны в уничтожении мирного азербайджанского населения, в разрушении нашего исторического и культурного наследия. Но я был вынужден, потому что мы должны были найти урегулирование этого конфликта. Когда к власти пришла новая власть, новое руководство, то, конечно, первые контакты были очень обнадеживающими. Я уже об этом как-то говорил, не хочу повторяться. Но потом произошло совершенно противоположное. То есть, мы почувствовали себя обманутыми. Мы понимаем, что мы ведем переговоры с противником, но даже с противником, с врагом надо оставаться честным, хотя бы перед собой, надо уважать свое слово. Когда это произошло, естественно, какое-то желание продолжать эту бессмысленную деятельность у нас пропало. О чем говорить можно с оппонентом, если каждое слово ложь? Если ложь распространяется на мировые СМИ, если ложь транслируется по всему миру? Наверное, они привыкли врать у себя в стране. Но когда в эпоху интернета врешь об истории, о сути конфликта, то это очень быстро разоблачается. Поэтому я не исключаю такой возможности, но для этого нужны определенные условия. На данном этапе я не считаю это продуктивным. Наоборот. В армянском руководстве должны наконец понять, что языком ультиматумов, оскорблений и шантажа с Азербайджаном говорить нельзя. Я никогда себе не позволял такого тона общения ни с кем и ни внутри страны, ни тем более за рубежом. Но когда Пашинян выдвинул нам 7 ультиматумов, когда он оскорбил чувства азербайджанцев. Он должен был быть наказан за это. И мы это сделали. Пусть благодарит Путина за то, что в очередной раз Россия пришла на спасение Армении.

- Вы сейчас сказали про роль России. То есть, она реально в этих переговорах была решающей.

-Россия как сопредседатель Минской группы, конечно же, имеет те же права и полномочия, которыми наделены три страны со стороны ОБСЕ. Но, безусловно, Россия как наш сосед, как страна, которая имеет и с Азербайджаном, и с Армений общую историю, конечно, играет особую роль. Безусловно, эта роль, основа и на истории, и на взаимодействии наших народов, а также и на весе, и роли России в мире и, безусловно, в нашем регионе. Поэтому, конечно же, возможностей России повлиять на урегулирование конфликта несравненно больше, чем у любой другой страны в силу вот этих объективных причин. Поэтому и неоднократно мы и обращались к российскому руководству, чтобы российское руководство использовало бы те рычаги политического влияния на Армению, чтобы убедить армянскую сторону в прекращении оккупации. Неоднократно эта тема обсуждалась, и я вам могу сказать, что на всех многочисленных встречах с моим российским коллегой в той или иной форме либо детально, либо как бы не очень обширно эта тема обсуждалась, но этого не произошло. Ведь не секрет, что сегодня Армения зависит от России на 100 процентов. Безопасность обеспечивается Россией, бесплатное вооружение обеспечивается Россией. Мы уничтожили армянскую технику, наверное, на миллиарды долларов. Вот сейчас, за 2 недели. Откуда у них эти деньги? У них их нет. Это все бесплатные поставки из России. Газоснабжение по льготным ценам из России, электроэнергия в какой-то степени тоже. Железные дороги, связь, военная база. Даже российские пограничники охраняют армянскую границу с Турцией и Ираном. Если бы не это, она была бы пустая. У какой еще страны есть столько рычагов повлиять на Армению? Ни у какой. И может быть, в мире нет двух других стран, одна из которых была бы вот в такой полной зависимости. Поэтому, безусловно, я убежден в этом, при настойчивости со стороны российской стороны, я думаю, с учетом того, что статус-кво мы изменили, линию соприкосновения мы прорвали, и думаю, что отрезвление в Ереване произошло, безусловно, у России есть масса инструментов, чтобы за короткое время убедить Армению, что единственный выход из положения, и не только в плане военного противостояния, но и в целом, для будущего Армении, в том, чтобы найти решение с Азербайджаном. А оно достаточно простое. Уйти с территории, вывести войска, наши люди туда вернутся и мы будем пытаться вновь жить рядом.

- Я сейчас спрошу о другой стране - Турции. Азербайджан и Вас лично за эти дни неоднократно обвиняли в том, что на самом деле всем управляют турецкие власти и этим конфликтом. Вчера, этой ночью мы не увидели Турцию за столом переговоров.

- Это и говорит о том, что все эти мнения были ложными, это был сознательный вброс, здесь было несколько целей. Во-первых, и дальше демонизировать Турцию, а это, к сожалению, на Западе приобретает какую-то норму какой-то современной политической моды. Это совершенно безосновательно. Турция отстаивает свои интересы, отстаивает свое право жить своей жизнью. Турция при Президенте Эрдогане перестала быть послушным союзником Запада. Она диктует условия и в своем регионе, в мире. С Турцией считаются. Авторитет Турции вырос. Турецкая армия - вторая в НАТО, она может решать любую военно-политическую проблему. Поэтому, конечно же, со стороны Запада идет такое открытое давление. Оно даже сопряжено с каким-то очень странным и негативным эмоциональным фоном по отношению к Турции. То есть, это первая причина - демонизация Турции. Вторая причина – это преуменьшение потенциала Азербайджана, в том числе военно-технического. И попытка представить так, что вот это Турция или же кто-то там под влиянием Турции решил военный вопрос. Нет. Наши земли мы освободили сами. Миф о так называемой победоносной армянской армии - он рухнул, его и не было. Те, кто глубоко знают историю конфликта, прекрасно знают о том, что наши земли были оккупированы в том числе 366-м мотострелковым полком советской армии, который был расположен в Ханкенди и в котором, по-моему, 70 процентов военнослужащих были армянского происхождения. То есть, это было советское вооружение, советское командование с армянским составом, которые активную роль принимали и в этнических чистках, и в геноциде.

- Это Вы про события начала 1990-х годов.

- Безусловно. Без поддержки и активного участия 366-го полка Армения не смогла бы

завоевать наши территории. Поэтому после этого создавался миф, что армянская армия победоносная, а азербайджанская не сможет ей противостоять. Поэтому надо было сохранять этот миф, а признать горькое поражение от Азербайджана, видимо, для армянского общества и руководства задача непосильная. Третье, надо было принизить роль и значение Азербайджана на мировой арене. А это сделать очень трудно, потому что сегодня Азербайджан имеет очень разветвленные экономические и политические связи со странами мира. Мы сегодня возглавляем Движение неприсоединения, которое объединяет 120 стран, и были избраны единогласно. Если бы наша страна не обладала независимым потенциалом, разве мы бы завоевали такое уважение? Поэтому все инсинуации о том, что Турция управляет Азербайджаном и мы тут выполняем ее волю - абсолютно ложные, это еще направлено на нарушение или на какой-то подрыв турецко-азербайджанского братства, что не удастся. Кстати, если вся эта информационная шумиха вокруг Азербайджана и Турции, имела бы под собой базу, то сегодняшнего заявления не было бы. Это заявление было согласовано со мной и больше ни с кем. Если бы мы были кем-то управляемы, то, наверное, это не было бы разрешено так быстро. Поэтому роль Турции в мире и в регионе - стабилизирующая роль. Активная и очень четкая позиция турецкого руководства, лично Президента и других официальных лиц во время эскалации по существу предотвратила вмешательство третьих стран в этот конфликт. Поэтому я считаю, что роль Турции исключительно позитивная, и она должна играть еще большую роль в нашем регионе и в том числе в деле урегулирования конфликта.

- Сейчас многие в России, когда услышат эту фразу «Турция должна сыграть еще большую роль», что кроется за этими словами, что Вы имеете в виду?

- Я думаю, что пока преждевременно об этом говорить, поскольку я высказываю позицию азербайджанской стороны. Но я недавно в одном из интервью говорил, что Минская группа была сформирована много лет назад - в 1992 году, при совершенно других геополитических реалиях. И если бы сегодня мы формировали контактную группу посредников, состав был бы другой. Состав должен отражать намерения и пожелания сторон конфликта. А состав Минской группы практически его не отражает. Состав новой контактной группы или же какой-то рабочей группы, не важно как назвать, должен отражать существующий баланс сил в регионе, существующие интересы стран региона и должен быть нацелен на результат. Иначе какой в этом смысл? Никакого в этом смысла нет. Если мы хотим решить конфликт, то он должен быть решен в рамках нового формата. Смотрите сколько новых форматов сотрудничества - трехстороннего, четырехстороннего - было создано за последнее время для согласования позиций стран по многим горячим точкам. Ведь они же создаются сейчас, они же не на основе каких-то догм создаются, на основе реального расклада сил. Поэтому, безусловно, здесь не может быть никаких сомнений, что Турция должна и будет играть важную роль в деле урегулирования конфликта. В какой форме - юридический или де-факто - это уже вопрос технический.

- О роли России. Когда я ходил по Баку, я видел очень много азербайджанских флагов, чуть меньше, но тоже очень много турецких флагов, и я не видел ни одного российского флага. Означает ли это, что влияние России в Азербайджане уменьшилось или изменилось к России отношение людей в Азербайджане?

- Я не думаю, что изменилось. То, что много турецких флагов, естественно. Мы - братские народы. Между Турцией и Азербайджаном существует сегодня такой уровень доверия, взаимной поддержки и отношений, которые, на мой взгляд, не существуют между какими-либо другими странами мира, даже самыми близкими. Это реальность. И эту реальность создали мы – руководство Турции и Азербайджана. И тут дело не только в наших общих корнях и в нашей общей истории. Существуют также близкие по этническим корням народы в мире, такие же как Турция и Азербайджан, которые между собой воюют, И вам это прекрасно известно, или же интригуют друг против друга. Поэтому наличие турецких флагов в Азербайджане - это реальность, и также если вы поедете в Турцию, вы во многих местах увидите азербайджанские флаги.

Что касается отношения к России, то один факт я могу вам привести. До пандемии у нас ежегодно рост граждан России, посещающих Азербайджан, был в районе 15-20 процентов, а в прошлом году он приблизился к миллиону. Я всегда говорил, что россиян сюда влечет не только кухня, не только пляжи, не только история, но и то, что они чувствуют себя комфортно, они чувствуют в своей среде, они разговаривают здесь с людьми на русском языке. Вы, наверное, знаете, что столько школ на русском языке, сколько в Азербайджане, нет нигде, - более 300. И российские вузы, филиалы, и российские музыкальные, театральные коллективы до пандемии практически каждую неделю здесь были. Поэтому отношение к России и к русским людям, населяющим Российскую Федерацию, в Азербайджане исключительно позитивное. Но вы уже здесь провели несколько дней и знаете насколько фактор армянской оккупации влияет на умонастроения людей. Люди ловят каждое слово, люди ловят каждый жест, каждую мимику. И конечно, я вам скажу откровенно, за это время, за эти две недели, когда на некоторых российских каналах мы видим оголтелую антиазербайджанскую пропаганду, фальсификацию, манипуляцию, несбалансированный состав участников ток-шоу, когда оскорбляется азербайджанский народ, оскорбляется Президент Азербайджана на ведущих российских каналах, это, конечно же, не добавляет авторитета России. Я этот вопрос доводил до российского руководства. Не в плане того, что нас это волнует, азербайджанское общество и общественное мнение формируются внутри Азербайджана. А в плане того, что может когда-то привести к определенным сложностям в наших планах. У нас с Россией планы по дальнейшему развитию взаимодействия. Мы активно работаем сейчас по пяти дорожным картам экономического и другого сотрудничества, в политическом плане очень хорошие вопросы. Но вот та информационная атака, с которой мы столкнулись в российских медиа за это время, конечно, она нанесла большой вред общественному восприятию России. Я думаю понадобятся время и усилия руководству обеих сторон, чтобы эту ситуацию выправить.

- Я задам еще два вопроса. 27 сентября, ночь и утро, Вы помните, как принималось решение о том, что нужно начинать отвечать или нужно начинать эту войну?

- Ну, практически принимается решение в автоматическом режиме. Существуют определенные инструкции для военнослужащих Азербайджанской армии. Я думаю, что в каждой армии это есть. В случае угрозы, в случае нападения, каковы твои действия. То есть, тут колебаний как действовать у нас не было. Тем более, что мы ждали эту атаку. Я об этом говорил за несколько дней до эскалации с трибуны ООН. Можно посмотреть текст моего выступления, когда я говорил, что Армения готовится к войне, Армению надо остановить. Для этого была масса аргументов. Ну, во-первых, заявление министра обороны Армении в прошлом году, в Америке причем он это сделал, что Армения готовится к новой войне за новые территории. Дальше заявления Пашиняна типа «Карабах – это Армения» и прочее. Дальше провокационные действия демонстративного заселения армян из Ливана в Шушу, что является военным преступлением. Дальше оскорбление азербайджанского народа проведением так называемой «инаугурации» в Шуше, впервые, кстати, за все время существования оккупационного режима там. Попытка перенести парламент так называемой «республики Нагорный Карабах» из Ханкенди в Шушу, и многое другое. Все это было провокациями против нас. Затем июль. Неспровоцированная атака по военным позициям, и в первые же часы мы потеряли четырех военнослужащих, а потом еще и гражданское лицо. Затем август. Диверсионная группа, проникающая в районе Геранбоя, на линии соприкосновения, и главарь этой группы сейчас дает показания. Мы ждали, мы были готовы. Естественно, решение принималось в автоматическом режиме, в том числе и мною, без всяких колебаний, мы должны были посадить агрессора на место. В июле общество Азербайджана требовало продолжения. Вы, наверное, знаете об этом.

- Да, митинг был в Баку.

- Да. В июле главный лозунг на митинге был «Верховный главнокомандующий, дай нам оружие!». Вот, что говорили люди. В июле мы могли спокойно перейти государственную границу с Арменией и захватить обширные территории Армянской республики. Но мы этого не сделали.

- Причем это не в Карабахе.

-Совершенно верно. Не сделали. Там не было никаких сложностей. И мы это показали сейчас, когда мы взломали глубоко эшелонированную за 30 лет оборону, там рельеф сам уже оборона. Мы снизу вверх, мы взламывали эти бетонные плиты, нам приходилось невероятных усилий Азербайджанской армии, героизма наших солдат и офицеров. Что нас стоило пройти оттуда до любой точки Армении. Но я это остановил, я сказал, что нет, мы на это не пойдем, мы не они. Мы не будем заходить на международно-признанную территорию Армении, и мы дошли до границы, выгнали оккупантов, которые проникли туда и остановились. То есть, после этого нам надо было наказать агрессора, чтобы больше неповадно было даже смотреть в нашу сторону. И мы это сделали. И посмотрите, в каком жалком положении сейчас находится Пашинян. Унижается, звонит, умоляет. Кому он только не звонит. Главам правительств Евросоюза. А что он требует? Он требует у них признать Нагорный Карабах. То есть, это говорит о полной неадекватности армянского руководства. Между Азербайджаном и Евросоюзом существует соглашение, - одно из них было парафировано два года назад, - где говорится, что Евросоюз уважает территориальную целостность, суверенитет и нерушимость границ Азербайджана. У нас с семью странами-членами ЕС существуют документы о стратегическом партнерстве. Все они признают территориальную целостность Азербайджана. Требовать признания Нагорного Карабаха может человек, совершенно далекий от политики и каких-то знаний в международной сфере. Вот до чего они дошли. И мы должны были наказать, мы должны были поставить их на место, что с нами нельзя так говорить и им это не сойдет с рук. И не сошло. И он будет отвечать за слезы матерей, за смерти невинных молодых граждан Армении, которых они посылают туда на фронт.

- Что будет с территориями, которые вернул Азербайджан, что там сейчас будут делать?

- Мы будем возвращать наших беженцев в свои дома. Вы можете представить радость этих людей, радость жителей Джебраила, сел Физули, жителей Тертерского района, Гадрута, которые вернутся на свои земли после почти 30 лет. Там некуда возвращаться. И вот видеокадры, которые мы демонстрируем с освобожденных территорий, показывают, что там все разрушено. Мы это знали, это хуже, чем Сталинград. А все, что было не разрушено, все было разворовано. Они даже рамы оконные воровали, унитазы воровали, понимаете. Это просто мародерство, возведенное в государственную политику. Поэтому мы будем восстанавливать эти территории.

- Отстраивать заново?

- Заново. Безусловно. Мы будем помогать. Мы в этом году по нашей программе строительства для вынужденных переселенцев вводим в строй, только в этом году, 7 тысяч квартир. Представляете? Если умножить на 5 в среднем, 35 тысяч человек мы размещаем в один год. То есть, это небольшой или даже по нашим меркам достаточно среднего размера город. А мы уже разместили более 300 тысяч пострадавших. Ежегодно огромные средства мы выделяем из нашего бюджета для того, чтобы создать условия для беженцев. Каждый беженец получает от государства ежемесячное пособие. То есть, мы будем это делать там. Мы будет отстраивать заново Джебраил. Мы будем отстраивать все села. Люди, которые там будут жить, будут привлечены к строительным работам. Они будут получать заплату для того, чтобы восстанавливать свои дома. Туда вернется жизнь, туда вернется детский смех. Люди вздохнут, люди почувствуют, что они вернули себе достоинство. Вы представьте каково жить азербайджанцам на протяжении стольких лет в таком положении. Вы представьте чувства мои, когда на линии соприкосновения я в бинокль смотрел на наши разрушенные города. Пусть армянская сторона подумает. Сейчас она не поймет, что это такое. Но надо было задуматься раньше, не нужно было оскорблять чувства азербайджанцев. Мы добрый народ, миролюбивый народ. Но мы не позволим топтать наше достоинство и оскорблять. И когда Пашинян в пьяном угаре танцевал в Шуше на Джидыр-дюзю, он уже тогда подписал себе то, что сегодня произошло.

- Вы сами собираетесь на эти территории поехать?

- Безусловно. Когда в 2016 году мы освободили от оккупации Джоджуг Марджанлы, я тогда обратился в наш Комитет по беженцам и вынужденным переселенцам и сказал, что узнайте у жителей этого села, захотят ли они туда вернуться. Потому что прошло много лет, многие из них в Баку, у многих из у них работа, дети, школы, многие из них живут в других регионах Азербайджана. Менять место жительства, тем более туда, где все разрушено, не так просто. И вы знаете, через какое-то время мне сообщили, что очередь стоит, очередь. Даже та молодежь, которая никогда там не была, которые родились после, они все просили побыстрее их туда вернуть. И мы меньше, чем за год отстроили поселок из 150 домов, построили там школу, медицинское учреждение, мечеть, всю инфраструктуру, провели газ, дороги. Это стало символом нашего возвращения. И когда я туда приехал и увидел лица этих людей, радость, слезы радости на их глазах, я еще раз себе сказал, что мы обязательно вернемся в наши дома. И конечно же, будем восстанавливать с тем, чтобы жизнь этих людей, которые столько лет страдали, многие из них не дожили до этого счастливого дня, они ушли в другой мир с тоской по своим очагам, чтобы те, кто остались, хотя бы ту жизнь, которую предстоит им прожить, прожили счастливо, а те, кто не дожил, чтобы их душа была в раю.

Большое Вам спасибо.

- Спасибо.

Победа будет за нами!

Нагорный Карабах – один из красивейших регионов Азербайджана. Карабах – родина азербайджанской поэзии и музыки, частица Азербайджанской Республики. Край удивительно живописной природы, богатейших духовных и культурных традиций. Карабах – родина многих выдающихся азербайджанских ученых, поэтов, писателей, художников и музыкантов.

Межобщинный конфликт, имеющий давние исторические и культурные корни, приобрёл новую остроту в годы перестройки (1987-1988), на фоне резкого подъёма национальных движений в Армении и Азербайджане. И так…

27 сентября в 06:00 армянская армия обстреляла приграничные территории Азербайджана.

Этот обстрел напомнил мне, как фашистская Германия обстреляла приграничные территории СССР. Армянская сторона прибегла к таким действиям из-за политической и экономической нестабильности в Армении.

Высшее руководство Армении в лице Пашиняна хотела скрыть эту нестабильность за этой войной.

Азербайджанская армия начала контрнаступательную войну против Армении и целью этой операции является восстановление территориальной целостности нашей республики. И с каждым днём эта цель приближается к своему логическому концу.

Каждый день приходят новости о новых освобождённых территориях. За такой короткий срок были освобождены десятки сел, горную цепь Муров, город Джебраил был освобождён. И это вновь доказывает превосходство Азербайджанской армии.

Но, правительство Армении не смирилось со своим политически-военным проигрышем и прибегает к обстрелам городов, мирных граждан Азербайджана, которые находятся далеко от линии соприкосновения. И это открытый террор против мирного населения. Даже после гуманитарного прекращения огня, принятого после долгих переговоров в Москве, армянская армия проводит обстрелы крупных городов как Гянджа, Мингечевир,Тартар и д.р. тяжёлыми орудиями. Это вновь доказывает то, что Армения не может смириться со своим проигрышем.

Как сказал наш главнокомандующий президент Ильхам Алиев: «Главный фактор прочности режима перемирия будет заключаться в том, что Армения должна смириться с тем, что эти территории у нас и что она их больше никогда не увидит».

Да! Карабах Азербайджан! И победа будет за нами!

Зафар Рзаев, средняя школа №26 им. И.Тагиева

"Biz mülki əhalimizə təhlükə yaradan hərbi hədəfləri neytrallaşdırmışıq"

Bunu oktyabrın 14-də xarici ölkələrin səfirləri, Azərbaycan Respublikasında akkreditə olunmuş xarici hərbi attaşelər və beynəlxalq təşkilatların (BMT, Aİ, BQXK) ölkəmizdəki nümayəndələri üçün keçirilən brifinqdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi – Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev deyib.

O bildirib ki, Ermənistan Azərbaycanın mülki əhalisinə qarşı raketlərdən, o cümlədən "Smerç" yaylım-reaktiv atəş sistemlərindən istifadə edir.

"Ermənistan hazırda atəşkəs rejimini kobud şəkildə pozaraq Ağdam, Tərtər, Goranboy və digər rayonları atəşə tutur, gərginliyi daha da artırır və münaqişə ərazisindən kənara çıxır. Ermənistan münaqişə zonasından uzaqda yerləşən Azərbaycanın şəhərlərini öz ərazisindən atəşə tutur.

Bu gün Ermənistan Azərbaycanın Gəncə, Mingəçevir və digər şəhərlərini vurmaq üçün raket komplekslərini hazır vəziyyətə gətirmişdir. Biz Azərbaycan vətəndaşlarının təhlükəsizliyini təmin etmək üçün həmin raket komplekslərinin neytrallaşdırılması istiqamətində tədbirlər gördük. Azərbaycanın bu addımı beynəlxalq qanunlara uyğundur. Çünki beynəlxalq hüquqa əsasən, təhlükəsizliyi təmin etmək üçün təhlükə yaradan hərbi hədəfləri vurmaq hüququ var. Biz bundan əvvəl gördük ki, Ermənistan mülki əhalini hədəf alır, xeyli sayda mülki əhali həlak olur. Bu hadisənin təkrarlanmaması üçün Azərbaycan təhlükə yaradan hərbi hədəfləri neytrallaşdırıb", – deyə H. Hacıyev vurğulayıb.

TAP boru kəmərinin inşası tamamlanıb

Azərbaycan təbii qazını Avropaya daşıyacaq TAP boru kəmərinin tikintisi yekunlaşıb.

Bu barədə boru kəmərinin operatoru olan TAP AG şirkəti məlumat yayıb. Bildirilir ki, tikinti işlərinə başlanılmasından təxminən 4 ilyarım sonra TAP boru kəməri əsaslı şəkildə tamamlanıb. TAP boru kəməri Yunanıstan-Türkiyə sərhədindən Cənubi İtaliyadakı təbii qazın qəbul terminalına qədər təbii qazla doldurulub.

TAP hazırda ticari əməliyyatların başlanması və ISO-lara uyğun olaraq bazara potensial təklif edilməsi üçün hazırlıq işlərini yekunlaşdırır. TAP boru kəməri ilə Puglia (İtaliya) şəhərindəki "Snam Rete Gas" təbii qaz ötürmə sistemi arasındakı əlaqələndirmə hissəsinin bu il noyabr ayının ortalarına qədər tamamlanması və qaz nəqlinə hazır vəziyyətə gətirilməsi gözlənilir.

Qeyd edək ki, TAP boru kəmərinin tikintisinin son mərhələsi çərçivəsində kommersiya istismarına başlamağa hazırlıq, sınaq və istismaravermə mərhələsi üzrə boru kəmərinin Yunanıstan-Türkiyə sərhədindən Albaniyanın Fier şəhərindəki kompressor stansiyasına qədər olan hissəsi təbii qazla doldurulub. Boru kəmərində son qaynaq yekunlaşıb. Bu da o deməkdir ki, TANAP boru kəmərinə qoşulan hissədən İtaliyadakı qəbul terminalınadək 878 kilometrlik boru kəməri artıq birləşib. Bu, Cənub Qaz Dəhlizinin açılması istiqamətində daha bir mərhələdir.

İyunda TAP-ın Adriatik dənizindən keçən 105 kilometrlik hissəsinin inşası müvəffəqiyyətlə tamamlanıb. COVID-19 pandemiyası nəzərə alınaraq TAP və onun podratçısı "Saipem" bütün əməkdaşların sağlamlığını və təhlükəsizliyini qorumaq məqsədilə geniş tədbirlər həyata keçirib.

Boru kəmərinin dəniz hissəsində ümumi çəkisi 100 min ton ağırlığında 36 düyüm diametrli təxminən 9000 boru istifadə edilib.

VƏTƏNDAŞ MARAQLARINA XİDMƏT EDƏN MÜTƏRƏQQİ SOSİAL MÜDAFİƏ SİSTEMİ

İlham ƏLİYEV: «Siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır»

(əvvəli qəzetin 40-cı sayında)

Kommunal xidmət sahəsində baş verən keyfiyyət dəyişiklikləri sosial rifaha təsir edən mühüm amillərdən biridir

Bütün dünyada sosial rifahı müəyyən edən normativlər var. Məşğulluq, sosial təminat, təhsil, səhiyyə, mənzil şəraiti, əməyin mühafizəsi və s. Belə normativlərin sayı yüzdən artıqdır. Çünki sosial təminat yalnız yüksək əməkhaqqı və ya pensiya deyil. Sosial rifah həm də insanların kommunal xidmətlərlə təminatının, onların kommunal xidmətlərə əlçatanlığının səviyyəsidir. Əgər insanlar belə xidmətlər sarıdan çətinliklər yaşayarlarsa, hansı sosial təminatdan söhbət gedə bilər?

Bu reallığı düzgün dəyərləndirən Prezident İlham Əliyev ilk gündən kommunal xidmətlərlə ən yüksək səviyyədə təminatı qarşıya əsas vəzifələrdən biri kimi qoyub. Təsadüfi deyil ki, regionların sosial iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramlarında müəyyən edilən əsas məqsədlərdən biri kommunal xidmətlərlə təminat, bu sahədə infrastukturun yenilənməsidir. Bu illərdə ölkədə 33 elektrik stansiyası tikilib, 3 min meqavat yeni generasiya gücü yaradılıb. 40 min kilometrdən çox elektrik verilişi xətti, 1650-dən çox yarımstansiya inşa edilib və ya yenidən qurulub. Ölkə üzrə qazlaşdma səviyyəsi 96 faizə çatdırılıb. Konkret ifadə etsək, 2003-cü ildən indiyədək 2000 yaxın yaşayış məntəqəsi təbii qazla təmin edilib. Sosial məsələlərin həllinə göstərilən diqqətin başqa bir nümunəsi sosial infrastrukturun yenilənməsidir. Belə ki, bu dövrdə Azərbaycanda 640-dan çox xəstəxana, diaqnostika mərkəzi, ambulatoriya tikilib və ya əsaslı şəkildə təmir edilib. 3200-dən çox məktəb tikilib və əsaslı təmir edilib. Bu, təhsil sahəsinə çox böyük töhfədir.

Respublikamızda yol infrastrukturunun yenilənməsi, xüsusən kənd yollarının yenidən qurulması, tarix boyu yolu olmayan kəndlərə yol çəkilməsi də sosial rifaha təsir edən ən mühüm amillərdən biridir. Bu illər ərzində Azərbaycanda 16 min kilometrdən artıq yeni yol çəkilib ki, bunun da böyük bir qismi kənd yollarının payına düşür. **İstərdim bu məqalədə kommunal xidmətlərin mühüm bir istiqaməti olan su təminatı barədə bir qədər ətraflı söz açım.**

Su sağlam həyat deməkdir

Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair birinci Dövlət Proqramının qəbul edildiyi 2004-cü ildə Azərbaycanda içməli su ilə təminat 40 faiz səviyyəsində idi. Bu gün isə bu rəqəm 70 faizə çatıb. Bakı şəhərində içməli suyu davamlı şəkildə alan əhalinin sayı 29 faiz idi. Bu gün bu rəqəm təxminən 82 faiz təşkil edir. Elə buna görə də 2003-cü ildən ölkədə kommunal xidmətlərlə təminatın gücləndirilməsi sosial rifahın yüksəldilməsində, həm də yoxsulluq probleminin azaldılmasında böyük rol oynadı.

Su təkcə istehlak məhsulu deyil. Su həm sosial rifahın bir göstəricisi, həm də sağlamlıq deməkdir. Hazırda su təminatı məsələsi dünyanı təhdid edən əsas problemlərdən biridir. Qlobal iqlim dəyişiklikləri və quraqlıq dünyanın hər yerində su ehtiyatlarının azalmasına səbəb olub. Bu gün yüz milyonlarla insan su çatışmazlığından əziyyət çəkir, bu da onların rifahına, sağlamlığına ciddi təsir edir.

Azərbaycanda da xüsusən son illərdə su ilə bağlı problemlər artıb ki, bunun da əsas səbəblərindən biri iqlim dəyişiklikləridir. Yağıntıların əhəmiyyətli dərəcədə azalması, orta illik temperaturun yüksəlməsi, o cümlədən qonşu ölkələrdən daxil olan yerüstü su ehtiyatlarının, çaylarda sululuğun səviyyəsinin aşağı düşməsi bütövlükdə su ehtiyatlarmızın azalmasına səbəb olub.

2010-2019-cu illərdə ölkəmizdə məhsuldarlığı saniyədə 19 kubmetrdən çox olan 44 məhsuldar su mənbəyi yaradılıb. Təkcə Abşeron yarımadasında həcmi 130 min kubmetrdən çox olan 16 su anbarı, 140 kilometr magistral su kəməri tikilib, 69 kilometr mövcud magistral kəmərlərin reabilitasiyası aparılıb. Bütün bunlara, eləcə də Taxtakörpü, Şəmkirçay, Naxçıvanda Heydər Əliyev (Vayxır) su anbarlarının, Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəmərinin və sair layihələrin inşa edilməsinə baxmayaraq, hazırda kəskin su çatışmazlığı müşahidə edilir. Təbii hadisələrlə yanaşı, kənd təsərrüfatının inkişafı, əkin sahələrinin, suvarma və içməli su təchizatı üzrə şəbəkələrin genişləndirilməsi nəticəsində suya tələbatın artması da ölkəmizdə su çatışmazlığını şərtləndirmişdir. Bu baxımdan, xüsusilə cari ildə ölkənin su ehtiyatları sahəsində gərgin vəziyyət yaranmışdır. Hazırda əsas su anbarlarında 20,5 milyard kubmetr tutuma qarşı əvvəlki illərdən kəskin aşağı səviyyədə - cəmi 11,3 milyard kubmetr su mövcuddur ki, bunun 8,6 milyard kubmetri ölü həcmdir.

Ekspertlərin rəyinə görə, Azərbaycanda əgər bu gün lazımi addımlar atılmasa, 2030-cu ilə qədər bəzi ərazilərdə səhralaşma prosesi gedə bilər. Su ilə bağlı problemin əsas səbəblərindən biri də hər il 40-50 faiz həcmində itkilərin olmasıdır. Son vaxtlara qədər bəzi təsərrüfat obyektləri, infrastruktur obyektləri nəzarətsiz qalıb. Su anbarlarından çıxan boru və kanal xətlərində qanunsuz qoşulmalar var ki, bu da suyun ədalətli bölgüsünə ziyan vurur. Aydın məsələdir ki, təsərrüfat sahibləri bu sudan istifadə edir. Amma o birilərinə çatmır, bir də ki, israfçılığa yol verilir. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, bəzi əkin sahələrinə o qədər su verilir ki, buna ehtiyac yoxdur. Suvarma sahəsində itkilərin əsas səbəblərindən biri suvarma kanallarının əksəriyyətinin torpaq məcralardan olmasıdır.

Prezident İlham Əliyevin sərəncamına əsasən ölkə ərazisində su ehtiyatlarından səmərəli istifadənin təmin edilməsi, su təsərrüfatının idarə olunmasının təkmilləşdirilməsi və bu sahədə fəaliyyətin əlaqələndirilməsi məqsədilə Baş Nazirinin müavini Şahin Mustafayevin rəhbərliyi ilə Komissiya yaradılıb. Müşavirədə deyildiyi kimi, su təsərrüfatı üzrə idarəetmədə sahələrarası koordinasiyanın zəif olması, sudan istifadədə itkilərin yüksək olması, sudan optimal bölgü əsasında və qənaətlə istifadə edilməməsi, suvarmada suya qənaət edən müasir texnologiyalardan istifadənin aşağı səviyyədə olması, nəzarətdənkənar qoşulmalar, uçot və nəzarət sisteminin zəifliyi kimi problemlərin həlli istiqamətində tədbirlərin görülməsi Komissiyaya tapşırılıb.

Komissiyanın fəaliyyəti nəticəsində su ehtiyatları barədə operativ məlumat sistemi qurulub, sudan səmərəli istifadə ilə bağlı verilmiş tapşırıqların icrasına gündəlik nəzarət təmin olunub. Xüsusi əhəmiyyətə malik Mingəçevir və Ceyranbatan su anbarları üzrə suvarma, içməli su təchizatı və energetika məqsədləri üçün sudan istifadə rejimi təsdiq olunub.

Ən mühüm vəzifə sudan istifadə zamanı itkiyə yol verilməməsidir. Bunun üçün içməli su təchizatı şəbəkələrinə nəzarətdənkənar qoşulmaların aradan qaldırılması, sayğaclaşmanın başa çatdırılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Suvarmaya gəldikdə isə, kanalların əksəriyyətinin torpaq məcralardan olması itkilərin əsas səbəblərindən biridir. Artıq su ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi məqsədilə suvarma kanallarının əsaslı təmiri və yenidən qurulması üzrə prioritet layihələrlə bağlı təkliflər hazırlanır. Bundan başqa ölkədə su ehtiyatlarının artırılması və bu istiqamətdə dağ çaylarının sularının yığılması üçün relyefə uyğun yaradılması nəzərdə tutulan sututarlar üzrə də prioritet layihələrin həyata keçirilməsi planlaşdırılır.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan bu sahədə beynəlxalq maliyyə institutları ilə də əməkdaşlıq edir. Belə ki, Azərbaycanın Dünya Bankını və Asiya İnkişaf Bankını əməkdaşlığa dəvət etdiyi sahələrdən biri suvarma sistemlərinin yenidən qurulması ilə bağlıdır. Artıq Prezident İlham Əliyev 2020-ci il 27 iyul tarixli Sərəncamı ilə "Su ehtiyatlarından səmərəli istifadənin təmin edilməsinə dair 2020-2022-ci illər üçün Tədbirlər Planı"nı təsdiq edib. İnanırıq ki, proqramla qarşıya qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsi nəticəsində Azərbaycan özünün su təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm uğurlar qazanacaq.

Sosial mövzuda məqaləni su mövzusunda yekunlaşdırmağımın rəmzi mənası da var. Çünki cənab İlham Əliyevin də qeyd etdiyi kimi, "Su həyat deməkdir, təmiz su sağlam həyat deməkdir". Elə sosial siyasətin də son məqsədi insanlara sağlam həyat bəxş etməkdir. Əminəm ki, ölkəmizdə yürüdülən sosial siyasət bundan sonra da vətəndaşların yüksək rifahının təmin olunmasına geniş imkanlar yaradacaq.

***

Konkret araşdırmalara, real həyatda da baş verən dəyişikliklərə əsaslanaraq deyə bilərik ki, Azərbaycan Prezidentinin yürütdüyü siyasətin mərkəzində məhz vətəndaş amili dayanır. Bunu pandemiya dövründə Azərbaycanın həyata keçirdiyi güclü sosial siyasət də təsdiq edir. Dövlət özünün fəaliyyətində vətəndaşını unutmur, onun sosial baxımdan çətinlik çəkməməsi üçün nə lazımdırsa edir. Azərbaycan xalqı əmindir ki, Prezident İlham Əliyevin ulu öndər Heydər Əliyevin inkişaf strategiyasından qaynaqlanan uzaqgörən, sistemli və qətiyyətli sosial-iqtisadi inkişaf siyasəti bundan sonra da davam etməklə qarşıda duran vəzifələrin uğurla yerinə yetirilməsini, ölkəmizin inkişafının daha da sürətlənməsini və nəticədə xalqımızın sosial rifahının davamlı olaraq yaxşılaşmasını təmin edəcək.

Sonda bir məsələni də qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycanın uğurları, nailiyyətləri, Prezident İlham Əliyevin sosial çətinliklərin, həlli zəruri olan problemlərin aradan qaldırılması ilə bağlı qətiyyətli mövqeyi sapı özümüzdən olan baltaları daim narahat edir. Onlar zaman-zaman vətəndaşları narahat edən məsələlərin həlli ilə bağlı ölkə rəhbərliyinin həyata keçirdiyi fəaliyyətə kölgə salmağa cəhd etməklə, Azərbaycan dövlətinə və xalqımıza xəyanət etdiklərini sübuta yetirirlər.

Azərbaycan xalqı müdrik və aqildir. Öz müstəqillik tarixində belələrini çox görüb. Ona görə vətənini, dövlətini satan sapı özümüzdən olan baltalar heç vaxt niyyətlərinə çatmayacaqlar. Azərbaycan adlı karvan isə öz yolu ilə gələcəyə doğru inamla addımlayacaq.

Ziyad SƏMƏDZADƏ,
AMEA-nın həqiqi üzvü,
Milli Məclisin deputatı

Ölkədə sənaye istehsalı ilə bağlı vəziyyət stabildir

Sənaye müəssisələri və bu sahədə fəaliyyət göstərən fərdi sahibkarlar tərəfindən 2020-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında 27.8 milyard manatlıq və ya 2019-cu ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 4.5 faiz az sənaye məhsulu istehsal edilmişdir. Bu azalma neft-qaz sektorunda məhsul istehsalının 6.1 faiz azalması hesabına baş vermiş, sənayenin qeyri neft-qaz sektorunda isə məhsul istehsalı 10.8 faiz artmışdır.

Banker.az-a bu barədə Dövlət Statistika Komitəsindən (AzStatKom) məlumat verilib.

Sənaye məhsulunun 60.1 faizi mədənçıxarma sektorunda, 33.8 faizi emal sektorunda, 5.2 faizi elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sektorunda, 0.9 faizi isə su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorunda istehsal olunmuşdur.

Mədənçıxarma sektorunda əmtəəlik neft hasilatı 7.6 faiz azalmış, əmtəəlik qaz hasilatı isə 8.3 faiz artmışdır.

Emal sektorunda əczaçılıq məhsullarının istehsalı 8.2 dəfə, metallurgiya sənayesi məhsullarının istehsalı 74.9 faiz, avtomobil, qoşqu və yarımqoşquların istehsalı 72.2 faiz, sair nəqliyyat vasitələrinin istehsalı 59.4 faiz, kompüter, elektron və optik məhsulların istehsalı 39.7 faiz, kağız və karton istehsalı 30.4 faiz, geyim istehsalı 29.2 faiz, maşın və avadanlıqların

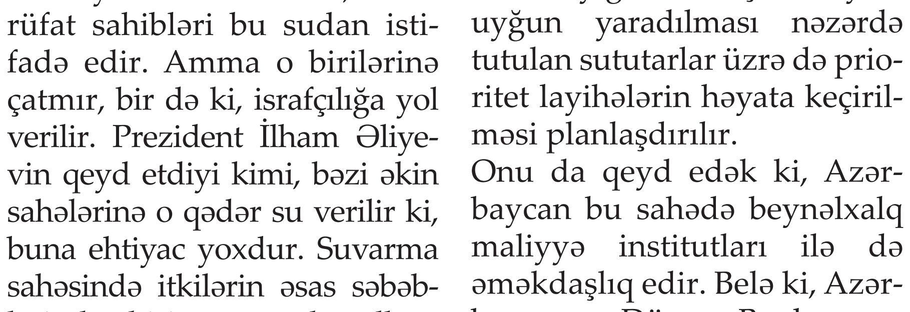

istehsalı 28.9 faiz, ağacın emalı və ağacdan məmulatların istehsalı 28.5 faiz, tikinti materiallarının istehsalı 25.9 faiz, poliqrafiya məhsullarının istehsalı 24.7 faiz, kimya sənayesi məhsullarının istehsalı 20.1 faiz, rezin və plastik kütlə məmulatlarının istehsalı 16.4 faiz, tütün məmulatlarının istehsalı 13.5 faiz, toxuculuq sənayesi məhsullarının istehsalı 5.1 faiz artmış, qida məhsullarının istehsalı 1.8 faiz, hazır metal məmulatlarının istehsalı 2.1 faiz, dəri və dəri məmulatlarının, ayaqqabıların istehsalı 5.3 faiz, neft məhsullarının istehsalı 5.5 faiz, elektrik avadanlıqlarının istehsalı 9.6 faiz, içkilərin istehsalı 9.8 faiz, mebel istehsalı 26.6 faiz, maşın və avadanlıqların quraşdırılması və təmiri işləri 41.8 faiz azalmışdır.

Elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sektorunda istehsalın həcmi 8.7 faiz artmış, su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorunda isə 2.8 faiz azalmışdır.

Xilaskar ordumuzun böyük qələbəsinə inanırıq

"İqtisadiyyat" qəzetinin baş redaktoru Aytən SƏMƏDZADƏ

Uşaqlıq illərimdə müharibə mövzusunda olan kinofilmlər tez-tez nümayiş olunardı, mən onlara böyük maraqla və ürəkağrısı ilə baxardım. Hər dəfə onları izlədikcə içimdə müharibələrə, qırğınlara qarşı bir nifrət oyanardı və bunların keçmişdə qaldığını, bir daha təkrarlanmayacağını düşünərək bir rahatlıq hissi yaşayardım. Lakin təəssüf ki, çox keçmədən - 90-cı illərin əvvəllərindən müharibə bizim üçün də gerçəyə çevrildi, nəinki yaşıdlarım, tələbə yoldaşlarım, hətta azyaşlı körpələr, dünyanın xeyirindən - şərindən xəbəri olmayan azyaşlılar müharibənin canlı şahidlərinə, günahsız qurbanlarına çevrildilər. Bədnam ermənilər bizim çörəyimizdən yeyib, suyumuzdan içib bizə xəyanət etdilər, olmazın vəhşiliklər törətdilər. Əzəli torpaqlarımız erməni qəsbkarları tərəfindən amansızcasına işğal olundu. Minlərlə soydaşlarımız öz torpaqlarında ev-eşiklərindən məcburən köçkün düşdülər. Uşaqlığı oğurlanmış minlərlə uşaq yurd, torpaq həsrəti çəkərək böyüdü. Qayğısız uşaq sevincləri, uşaq gülüşləri əvəzinə xəyallarında körpə ikən tərk etdikləri evlərini, həyət-bacalarını canlandırmağa və yaşatmağa çalışdılar. İllərdir davam edən atəşkəs onların ürəyindəki yurd həsrətini soyutmadı, torpaq nisgilini azaltmadı. Lakin qismətinə köçkünlük həyatı yaşamaq düşmüş bu insanlar işıqlı gələcəyə olan ümidlərini itirmədilər, geriyə dönəcəkləri günü böyük inamla gözlədilər.

Sentyabrın 27-dən başlanan Vətən müharibəsi bütün xalqımızı bir nəfər kimi ayağa qaldırdı. Düşmən, əsgərlərini qaçmasın deyə zəncirlədiyi bir vaxtda ürəyi vətən eşqi ilə döyünən igid gənclərimiz cəbhəyə könüllü yazıldılar. 90-cı illərdə əlində tutmağa silah tapmayan mərd oğullarımızın övladları indi müasir silahlarla silahlanan müzəffər ordumuzun əsgərləridir. Qəhrəman ordumuz inamla irəliləyərək zəbt olunmuş torpaqlarımızı işğalçılardan təmizləməkdədir. Xalqımız şanlı ordumuzun hər zəfər xəbərini, hər qələbə sədasını böyük sevinc və qürurla qarşılayır. Hər birimiz bu Vətən müharibəsinin zəfərlə bitəcəyi günü səbirsizliklə gözləyirik, buna bütün varlığımızla inanırıq, qəhrəman ordumuzla fəxr edirik, Ali Baş komandanımıza güvənirik, elimizin üçrəngli bayrağının öz torpaqlarımızda dalğalanacağı günün yaxında olduğunu bilirik.

Məlumdur ki, müharibənin öz qanunları var: burda dağıntılar, tələfatlar labüddür. Lakin erməni vandalları yenə də savaş qanunlarına uyğun olmayan xainliyə, terrora əl atırlar. Döyüş bölgələrindən kilometrlərlə uzaqda yerləşən şəhərlərimizi, kənd və qəsəbələrimizi atəşə tuturlar. Humanitar atəşkəsi pozan ermənilər dinc əhalimizə qarşı qanlı cinayətlərini davam etdirməkdədirlər. Bu günlərdə düşmənin Azərbaycanın ikinci böyük şəhəri olan qədim Gəncəni hədəfə alması və 10 insanın ölümü, 34 insanın yaralanması ilə nəticələnən növbəti terror aktı insanlığa sığmayan ən ağır cinayətlərdəndir. Çox keçməz ki, əlləri günahsız insanların qanına bulaşan erməni cəlladları tarix qarşısında cavab verməli olacaq. Dünya buna göz yuma bilməz. Azərbaycanın haqq səsini Türkiyə başda olmaqla bir sıra dövlətlərin dəstəkləməsi onların Beynəlxalq hüquq normalarını dəstəkləməsi deməkdir.

İndi bizim hər birimiz Vətən uğrunda çarpışan əsgərik, həm ön, həm arxa cəbhədə zəfər çalmalıyıq. İşimizlə, əməlimizlə ordumuzun, əsgərlərimizin yanındayıq. Bizə qələbə sevinci yaşadan müzəffər ordumuzdan müqəddəs tarixi torpaqlarımız uğrunda apardığı döyüşlərdə yeni-yeni zəfər müjdələri gözləyirik. Bu amansız müharibədə şəhidlik zirvəsinə ucalan övladları böyüdən anaların qüruruna sığınırıq, şəhid olan vətən oğullarının ruhu qarşısında baş əyirik.

İnanırıq düşmənin güllələr yağdırdığı torpaqlarda güllər-çiçəklər bitəcək, tankların keçdiyi, mərmilərin düşdüyü ərazilərdə taxıl zəmiləri dalğalanacaq, Xarıbülbülün bənzərsiz ətri yenidən duyulacaq, Qarabağ yenə gülüstana dönəcək, "Qarabağ bülbülləri"nin ifasında yenə zəfər ruhlu "Qarabağ şikəstəsi"nin sədaları ucalacaq!

Biz haqlıyıq, biz zəfər çalacağıq!

Artıq 2 həftədən çoxdur ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünün bərpası uğrunda ölüm-dirim mübarizəsi aparır. Döyüş meydanında əsgər və zabitlərimiz qəhrəmanlıq göstərir, düşmənə sarsıdıcı zərbələr endirir, onları torpaqlarımızdan qovur.

Bununla belə, silahlı qüvvələrimizin ön cəbhədəki uğurlarını "həzm" edə bilməyən faşist Ermənistan Azərbaycanın mülki şəxslərini və infrastrukturunu məqsədli şəkildə hədəfə alaraq raket atəşinə tutur. Ermənistan 1949-cu ildə qəbul olunmuş Cenevrə Konvensiyasının tələblərini kobud şəkildə pozur. Çox təəssüf ki, hələ də beynəlxalq aləmdə bu haqsızlıqlara göz yumanlar var...

Amma əminik ki, Azərbaycan haqq yolundadır və öz torpaqlarını tezliklə qaytaracaq. Çünki onun igid oğulları, vətənpərvər insanları var. Bu gün hamı Ali Baş Komandanın – Prezident İlham Əliyevin ətrafında yumruq kimi birləşərək, Qarabağ Azərbaycandır! – deyir.

Müzəffər Ordumuz tarix, zəfər yazır. Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında Azərbaycan Ordusu yeni hərb salnaməsi yazır. Düşmənə, qəsbkara növbəti sarsıdıcı zərbə endirilmiş və dərs verilmişdir. O, həm canlı qüvvə, həm də hərbi texnika cəhətdən hər an, hər saniyə böyük itkilərə məruz qalmaqdadır. Bu, qətiyyətin, cəsarətin, hünərin və böyük siyasi iradənin göstəricisidir.

Bu gün Vətənini sevən hər kəs ön cəbhəyə - döyüş meydanına atılıb. Həkimi də, müəllimi də, fəhləsi də, idmançısı da.

Bəli, mən də hamı kimi bu gün şuşalıyam, laçınlıyam, cəbrayıllıyam, gəncəliyəm, tərtərliyəm, füzuliliyəm... Bir sözlə, qarabağlıyam - AZƏRBAYCANLIYAM!

Ali Baş Komandanımızın dediyi kimi, "Biz haqlıyıq, biz zəfər çalacağıq! Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!"

Baş redaktorun müavini Yeganə Məmmədova

Əsgər anası

Bir işçimiz var, Afət Əhmədova, 20 ildən artıqdır ki, bir kollektivdə çalışırıq. İndi hər səhər onunla salamlaşanda birinci verdiyimiz sual bu olur: "Sənandan nə xəbər?"... Sənan onun oğludur, cəbhədədir. Gözümüzün qabağında böyüyüb Sənan – hərbi xidmətə yola salanda da, qayıdanda da yanında olmuşuq, toyunda da qol qaldırıb oynamışıq, ilk övladı Samir dünyaya gələndə də sevincinə şərik olmuşuq. Çox dəcəl uşaq olub Sənan, amma hərbi xidmətdən qayıtdıqdan sonra ciddiləşib, böyüyüb sanki. Hazırda Vətəni qorumaq üçün cəbhə bölgəsindədir. Biz də onun anası kimi hər telefon zənginə səksəkəliyik. Ana isə nigarandır, gözləri yoldadır, qulaqları səsdə. Bu yazını yazanda da ona dedim ki, bəlkə sən də ürək sözlərini yazmaq istərsən, kövrəldi, dedi, - "Mən əsgər anasıyam, nə yazım"... Bu sözlərlə də sanki ürək sözlərini yazmış oldu.

Başını uca tut, əsgər anası! Bu gün sənin kimi oğullarına xeyir-dua verib cəbhəyə yola salan Azərbaycan qadını minlərlədir. Elə bilmə ki, oğul tək sənindir, o bizim də övladımızdır, bu gün biz hamımız birik, birlikdə güclüyük.

Sənana isə demək istərdim ki, möhkəm dayan, Vətənin bu dar günündə sənə güvənirik, əsgər! Torpaqlarımızı yağı düşməndən azad edib, sağ-salamat evinə dön, igid əsgər! Əminik, o gün uzaqda deyil!

Onlar bacaracaq və bu mübarizədən də qalib çıxacaqlar

İki şəxs ailə həyatı qurduqda onlara edilən ən gözəl dilək tez bir zamanda ocaqlarından körpə səsinin eşidilməsi olur. O gün gəlib çatdıqda isə toy-büsatlar qurulur, körpənin gəlişi sevinc sədaları ilə qarşılanır. **Mən doğulduqda isə bunun tam əksi oldu, nə toy-büsatlar quruldu, nə sevinc sədaları eşidildi, əksinə sevinmək ayıb hesab olundu. Hətta o günlərdə, həmin illərdə doğulan heç bir körpə o hisslərlə qarşılanmadı, bəziləri isə ömürlük o hissi unutdu...** Çünki həmin tarix erməni qaniçənlərinin xalqımızın başına böyük müsibətlər gətirdiyi, minlərlə günahsız insanı amansızcasına qətlə yetirdiyi, min bir qəddarlıqlar, vəhşiliklər törətdiyi, insanları elindən-obasından ayrı saldığı 90-cı illərin əvvəllərinə təsadüf edirdi. Həmin bu körpələrin bir çoxu məhz o illərdə ana şəfqətindən, ata qayğısından, bəziləri hər ikisinin sevgisindən məhrum olundu, bəziləri hətta bütün qohum-əqrabalarını, el-obalarını itirdilər. Və bütün bu hadisələrin üzərindən illər ötdü, nə az, nə çox, düz 30 il... Bütün əskikləri ilə boy atan, bu əskiklərin yerini düşmənə nifrətlə dolduran o körpələr də böyüdü. Böyüdülər ki, bir zamanlar əllərindən alınan, doğularkən yaşaya və yaşada bilmədikləri sevinc hissini geri qaytarsınlar, ailələrinin qisasını alsınlar, bizim olub düşmən tərəfindən zəbt edilən torpaqlarımızda zəfər bayrağını qürurla dalğalandırıb, qəlbləri fərəhlə doldursunlar. Və bu gün həmin körpələr bizdə olmayıb, amma bizim olan torpaqlarda inamla yalnızca irəliyə doğru addımlayırlar, bizim olanı bizə qaytarmaq üçün, geri çəkilmədən, xalqın birliyi və cənab Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyi, dönməz iradəsi, bacarığı ilə... Onlar bacaracaq və bu mübarizədən də qalib çıxacaqlar. Çünki dünyadakı bütün hisslərdən güclü olan nifrət kimi soyuq bir silahı 30 il səbirlə qəlbində daşımağı bacaranlar o səbrin sonunda ondan necə istifadə edəcəyini də yaxşı bilirlər.

Mətanət Hüseynova

Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir!

Ötən əsrin 80-ci illərinin sonlarından bu günümüzə qədər sürən Dağlıq-Qarabağ üstündə olan münaqişə indiyə qədər öz həll yolunu tapmamışdır. Bu münaqişə Azərbaycan xalqının faciəsinə çevrilib. 30 ildən çoxdur ki, minlərlə azərbaycanlı bu münaqişənin qurbanına çevrilib və bu, hal-hazırda da davam etməkdədir. Lakin dünyanın heç bir nüfuzlu ölkələri, təşkilatları bu insan terroruna "dur" demir. 27 sentyabrdan bu günə qədər davam edən döyüşlərdə Erməni Silahlı Qüvvələri tərəfindən 41 mülki şəxs qətlə yetirilib, 205 nəfər yaralanıb. Buna kim "dur!" deyəcək? Bu insan terrorunu kim dayandıracaq?

Keçən il Ermənistanın baş naziri "Qarabağ Ermənistandır", - deyərək bu danışıqlara kökündən zərbə vurdu. Tarixə nəzər yetirsək görərik ki, Dağlıq-Qarabağ Azərbaycanın əzəli torpaqları olub. Artıq uzun illərdir ki, Ermənistan Azərbaycanın bu əzəli torpaqlarına göz tikib. **Bu həqiqəti unutmaq olmaz, QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR! Gec-tez Azərbaycanın bu səfalı guşəsi bizə qayıdacaq, buna bütün AZƏRBAYCAN İNANIR!**

2020-ci il oktyabrın 11-nə keçən gecə ermənilər Azərbaycanın 2-ci ən böyük şəhəri olan Gəncəyə bilərəkdən mülki insanların sıx yaşadığı yerə "Toçka-U" raketi ilə zərbə endiriblər. Bizim qarşımızda bütün mənəvi dəyərlərdən kənar olan bir düşmən var. Bu terror aktı nəticəsində mülki şəxslər dağıntılar altında-övladlar anasız-atasız qalmışdır. Dünya ölkələri bu terrora hələ də səssiz qalmaqdadır! Bu ardı-arası kəsilməyən terrorlar nə vaxta qədər belə davam edəcək? Nə vaxta qədər uşaqlar gözü yaşlı, atasız, anasız qalacaq? Nə vaxta qədər anaların ürəyi dağlanacaq? Bitməlidir bu münaqişə! Ya sülh yolu ilə, ya da hərbi yolla! Qarabağ bizim haqqımızdır! Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir!

Qarabağ Azərbaycandır!

Könül Rzayeva

Təşəkkürlər, cənab prezident!

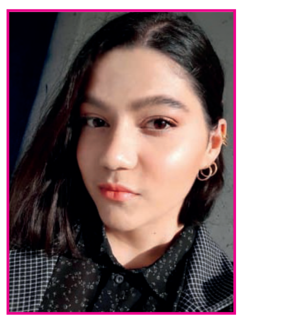

Sadə bir Azərbaycan vətəndaşı olaraq işğal olunmuş torpaqlarımızı erməni terrorçularından ordumuzla birlikdə azad etməsinə görə prezident İlham Əliyevə dərin təşəkkürümü bildirirəm. Prezidentimizin haqlı, ləyaqətli və ədalətli mövqeyini bir vətəndaş olaraq dəstəkləyirəm. Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi yalnız beynəlxalq hüquq əsasında, Azərbaycanın suverenliyi, ərazi bütövlüyü və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığı çərçivəsində həll olunmalıdır. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri öz doğma torpağında ölkəmizin ərazi bütövlüyünü müdafiə edir. Vətən naminə bu müqəddəs mübarizədə ulu tanrı onlara yar olsun! Qarabağ Azərbaycandır!

11-ci sinif sagirdi Səmədova Leyla

Ermənistan çirkin cinayətlərinə görə cavab verəcək!

Xalqımız heç vaxt heç kimin ərazisinə göz dikməyib, hər zaman sülh, əmin-amanlıq olmasını istəyib. Amma hər dövrdə Azərbaycana dikilən məkrli düşmən gözləri sonda müharibəyə, təcavüzə gətirib çıxarıb. Bu gün də belədir... Nər igidlərimiz, qəhrəman oğullarımız ana Vətənin müdafiəsinə qalxıb. Son 15-20 gün ərzində düşmən tapdağı altında olan müqəddəs torpaqlarımız qarış-qarış işğalçılardan azad edilir, üçrəngli bayrağımız yüksəkliklərə sancılır.

Hər şeyə son qoymağın yeganə yolu döyüş meydanında qalib gəlməkdir!

Əminəm ki, gec və ya tez Ermənistan ədalət qarşısına çıxacaq və bütün əməllərinə, cinayətlərinə görə bəşəriyyət qarşısında cavab verəcək!

Mürsəlov Mirsahib

Qlobal LNG-nin ixrac qabiliyyəti artacaq

Qlobal miqyasda mayeləşdirilmiş təbii qazın (LNG) ixrac qabiliyyəti 20 faiz artacaq. Bu barədə Beynəlxalq Enerji Agentliyi (IEA) məlumat yayıb.

Bildirilir ki, qlobal miqyasda mövcud LNG tədarükü üzrə müqavilələrin təxminən üçdəbiri (təqribən 190 milyard kubmetr) qarşıdakı 5 il ərzində sona çatacaq, LNG ixrac qabiliyyəti isə 20 faiz artacaq, nəticədə tədarük bu inkişaflar fonunda formalaşacaq. 2025-ci ilədək azalan sövdələşmələr, müddəti bitən müqavilələr və tutum həcmi ilə LNG tədarükü bazarı yenidən formalaşacaq. Bu da bazar iştirakçıları üçün misli görünməmiş çətinlik və ya fürsət yaradacaq.

Aylıq qlobal LNG ixracı cari ilin yanvar-iyul aylarında 17 faiz azalıb. LNG müqavilələrinin həcmi 2018-ci ildəki ən yüksək 95 milyard kubmetrlik göstəricidən keçən il 74 milyard kubmetrə düşüb. Bu ilin 9 ayında isə 35 milyard kubmetr olub.

IEA-ya görə, cari ildə qlobal təbii qaz tələbatı 3 faiz və ya 120 milyard kubmetr azalacaq. İl ərzində təbii qaz tələbatında gözlənilən azalmanın təxminən 80 faizdən çoxu qaz istehlakındakı geriləmənin müşahidə olunduğu Avropa, Asiya və Şimali Amerikadakı inkişaf etmiş bazarlada formalaşacaq. İndiyə qədər qeydə alınan bu rekord azalma fonunda LNG qlobal qaz bazarının balanslaşdırılması və tədarük təhlükəsizliyində əsas rol oynamaqda davam edəcək. Təbii qaz tədarükünü balanslaşdırmağa çalışan istehsalçılar üçün isə LNG əsas rol oynayan amildir.

BP: Bu ilin sonunədək Azərbaycan qazının Avropaya nəqlinə başlanacaq

BP neft şirkəti bu ilin sonunadək Azərbaycan qazının Avropaya nəqlinə başlanacağını bir daha təsdiqləyib. Reuters agentliyi yazır ki, bu bəyanat Dağlıq Qarabağda hərbi əməliyyatların intensivləşdiyi bir vaxta təsadüf edir.

BP Cənub Qaz Dəhlizinə daxil Trans-Adriatik Kəmərinin (TAP) payçılarından biridir.

Bu kəmər Xəzər dənizindəki Şahdəniz yatağından çıxarılan təbii qazı Avropaya nəql etməlidir.

Şirkət bildirib ki, TAP qaz kəmərinin birləşdirici aralıq kəmərləri bu ilin noyabr ayınadək hazır olacaq:

"Bu, Şahdəniz konsorsiumuna Azərbaycan qazını İtaliya, Yunanıstan və Bolqarıstana çatdıracaq kəmərin 25 illik istismarına başlanması üçün tələb olunan son addımların atılmasına imkan verəcək".

Bu kəmərin 2020-ci ilin sonunadək istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulub. Dəyəri 40 milyard dollar olan Cənub Qaz Dəhlizi Azərbaycanın Xəzərdəki nəhəng Şahdəniz II yatağından təbii qazın Avropa İttifaqına nəqlinə imkan verəcək.

Bu layihə Avropa Komissiyası tərəfindən dəstəklənir və Qərbin Rusiyadan enerji asılılığını azaltmalıdır. Cənub Dəhlizi tam başa çatdıqdan sonra Türkiyə ilə 6 milyard kubmetr Azərbaycan qazı alacaq. Avropa İttifaqı üçün ilə 10 milyard kubmetr qaz verilməsi nəzərdə tutulub.

Azərbaycanın xariclə ticarət saldosu artıb

Son ayda Azərbaycanın xariclə ticarət saldosu 14.5% artıb.

2020-ci ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxsləri dünyanın 175 ölkəsindəki tərəfdaşları ilə ticarət əməliyyatları həyata keçirmiş, 105 ölkəyə məhsul ixrac olunmuş, 162 ölkədən idxal olunub.

Gömrük orqanlarında qeydiyyatı aparılmış, lakin gömrük rəsmiləşdirilməsi tam başa çatdırılmamış ixrac olunan xam neft və təbii qazın statistik qiymətləndirilmiş dəyəri nəzərə alınmaqla 2020-ci ilin yanvar-avqust aylarında ölkənin xarici ticarət dövriyyəsi 15667.8 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Ticarət dövriyyəsinin 8 milyard 977.3 milyon dollarını və ya 57.3 faizini ölkədən ixrac olunmuş məhsulların, 6 milyard 690.5 milyon dollarını (42.7 faizini) isə idxal məhsullarının dəyəri təşkil etmiş, nəticədə 2 milyard 286.8 milyon dollar məbləğində müsbət saldo yaranmışdır. Qeyd kimi bildirək ki, Azərbaycanın xariclə ticarətində müsbət saldo öncəki ayaqədərdə 1 milyard 976 milyon dollar idi. Yəni, son bir ayda 14.5 faiz artımın olması deməkdir.

2020-ci ilin yanvar-avqust aylarında qeyri neft-qaz məhsullarının ixracı əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə faktiki qiymətlərlə 9.7 faiz, real ifadədə isə 18.4 faiz azalaraq 1153.2 milyon dollar təşkil etmişdir. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatlarına əsasən ixracın 31.2 faizini İtaliyaya, 19.4 faizini Türkiyəyə, 4.7 faizini Rusiyaya, hər biri 4.2 faiz olmaqla Çin və Hindistana, 3.9 faizini İsrailə, 3.5 faizini Yunanıstana, hər biri 3.4 faiz olmaqla Xorvatiya və Gürcüstana, 2.8 faizini Ukraynaya, 2.3 faizini İspaniyaya, 1.9 faizini Çexiyaya, 1.7 faizini Tunisə, 1.5 faizini Almaniyaya, 11.9 faizini isə digər ölkələrə göndərilmiş məhsulların dəyəri təşkil etmişdir.

Qeyri neft-qaz məhsulları üzrə ixracın dəyərində Rusiyaya (39.0 faiz), Türkiyəyə (19.7 faiz), İsveçrəyə (12.0 faiz), Gürcüstana (8.0 faiz), Çinə (2.8 faiz), Ukraynaya (2.3 faiz), İtaliyaya (1.8 faiz), Qazaxıstana (1.5 faiz), İrana (1.2 faiz), Belarusa (1.0 faiz), Türkmənistana (1.0 faiz), ABŞ-a (0.9 faiz) göndərilmiş malların payı üstünlük təşkil etmişdir.

Ölkəyə idxal olunmuş məhsulların ümumi dəyərinin 18.7 faizi Rusiya, 14.7 faizi Türkiyə, 13.3 faizi Çin, 7.4 faizi ABŞ, 5.3 faizi Almaniya, 4.2 faizi Ukrayna, 4.1 faizi İtaliya, 3.0 faizi Birləşmiş Krallıq, 2.7 faizi İran, 2.0 faizi Yaponiya, 1.8 faizi Koreya, 1.7 faizi Fransa, 21.1 faizi isə digər ölkələr ilə aparılmış idxal əməliyyatlarının payına düşmüşdür.

Azərbaycanda əmtəəlik təbii qaz hasilatı 8,3 faiz artıb

Dövlət Statistika Komitəsindən bildirilib ki, sənaye müəssisələri və bu sahədə fəaliyyət göstərən fərdi sahibkarlar tərəfindən cari ilin yanvar-sentyabr aylarında 27,8 milyard manatlıq və ya 2019-cu ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 4,5 faiz az sənaye məhsulu istehsal edilib. Bu azalma neft-qaz sektorunda məhsul istehsalının 6,1 faiz azalması hesabına baş verib. Sənaye məhsulunun 60,1 faizi mədənçıxarma sektorunda, 5,2 faizi elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sektorunda, 0,9 faizi isə su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorunda istehsal olunub. Mədənçıxarma sektorunda əmtəəlik neft hasilatı 7,6 faiz azalıb, əmtəəlik təbii qaz istehsalı isə 8,3 faiz artıb. Elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sektorunda istehsalın həcmi 8,7 faiz artıb, su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorunda isə 2,8 faiz azalıb.

DAVAMLI VƏ DAYANIQLI İNKİŞAF AZƏRBAYCANIN ƏRZAQ TƏHLÜKƏSİZLİYİNİN QARANTIDIR

Azərbaycan iqtisadiyyatı 2014-cü ildən başlayan və bir neçə il davam edən qlobal maliyyə-iqtisadi böhrandan itkisiz çıxaraq, bütün sahələrdə iqtisadi artım tempini qoruyub saxlaya bilmişdir. Məhz bunun nəticəsidir ki, hazırda dünyanı cənginə alan koronavirus pandemiyasının yaratdığı problemlərdən respublikamız ciddi fəsadlarla üzləşmədən çıxmağı bacarmışdır. Azərbaycan hökuməti tərəfindən preventiv tədbirlər planı işlənib hazırlanmış və onun sayəsində qarşıya çıxa biləcək mənfi tendensiyaların qarşısı uğurla alınmışdır. Bu gün neftin qiymətinin kəskin ucuzlaşmasına baxmayaraq, iqtisadiyyatımız inkişaf yolu ilə irəliləyir, ölkənin maliyyə imkanları genişlənir. Ekspertlərin fikrincə, bu gün ölkə iqtisadiyyatı 2014-cü ildə başlanan maliyyə-iqtisadi böhran dövründən daha dayanıqlıdır. Hazırda Azərbaycanın strateji valyuta ehtiyatları 51,7 milyard dollar təşkil edir. Strateji valyuta ehtiyatları ilin əvvəli ilə müqayisədə 1,2 faiz artıb. Bu günlərdə Azərbaycanda İqtisadi Şuranın yaradılması ölkə iqtisadiyyatının inkişafına böyük təkan verəcəkdir. Şuranın qarşısında respublikada makroiqtisadi sabitliyin qorunması, sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi məqsədilə qlobal və milli iqtisadiyyatda baş verən proseslərin öyrənilməsi mühüm vəzifə kimi qoyulur. Eyni zamanda, aparılan təhlillər əsasında cari və ortamüddətli dövr üçün iqtisadi siyasətin formalaşmasına, ölkə iqtisadiyyatında yarana biləcək daxili və xarici təsirlərin qarşısının alınmasına yönələn qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsi üçün həyata keçiriləcək islahatların və iqtisadi proqramların istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsinə dair təkliflər hazırlayaraq Azərbaycan prezidentinə təqdim etmək tapşırılıb.

Qlobal pandemiya dövründə ən çox diqqət mərkəzində olan məsələlərdən biri də ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasıdır. Bütün dünyanı bürüyən pandemiya nəticəsində dövlətlərarası sərhədlər qapandı, iqtisadi-ticarət əlavələri zəiflədi. Məhz bu səbəbdən hər bir ölkə üçün daxili mənbələr hesabına özünün ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmək, idxaldan asılılığı azaltmaq postpandemiya dövrünün qlobal çağırışına çevrildi.

Hazırda hər bir dövlət iqtisadiyyatını özünütəcrid şəraitində qurmağa çalışır. Ümumiyyətlə, respublikamızda ərzaq təhlükəsizliyi daim diqqət mərkəzində olmuş, bu məsələ ilə əlaqədar Prezident İlham Əliyev tərəfindən ayrı-ayrı vaxtlarda müxtəlif sərəncamlarla Dövlət Proqramları və "Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsi" təsdiq edilmiş, digər sənədlər qəbul olunmuşdur. Respublikada qida təhlükəsizliyinə nəzarəti təkmilləşdirmək, bu sahədə şəffaflığı artırmaq, sistemsizliyi və pərakəndəliyi aradan qaldırmaq məqsədilə Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi yaradılmışdır.

Pandemiya ilə bağlı problemlər, habelə quraqlıq və su qıtlığı fonunda cari ilin yanvar-iyul aylarında kənd təsərrüfatı məhsullarının ümumi istehsal həcmi ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2 faiz artmışdır. Bitkiçilik üzrə artım 0,7 faiz, heyvandarlıq üzrə isə 3,2 faiz olub. Cari ilin müvafiq dövrü ərzində taxıl, günəbaxan və barama istisna olmaqla, bütün kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsal həcmi artıb, cari ilin 7 ayı ərzində 444 milyon dollar həcmində kənd təsərrüfatı məhsulları ixrac olunub. Kartof ixracı 26 faiz, tərəvəz ixracı 13,5 faiz, albalı və gilas ixracı isə 14 faiz artıb. Karantin dövründə respublikamızın ərzaq təminatında hər hansı çatışmazlıq və ciddi problem yaşanmayıb. Bu uğurların əldə olunması, ilk növbədə dövlət tərəfindən aqrar bölməyə göstərilən hərtərəfli dəstəklə bağlıdır. Aqrar sektorun subsidiyalaşdırılması və vergilərdən azad olunması, texnika və gübrələrin güzəştli şərtlərlə verilməsi, lizinq xidmətlərinin təşkili, investisiyaların və ixracın təşviqi, lisenziyaların verilməsinin təkmilləşdirilməsi, yoxlamaların dayandırılması müddətinin 2012-ci ilin yanvarınadək uzadılması uğurları şərtləndirən başlıca amillərdir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2020-ci ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında demişdir:

"Biz gərək ərzaq təhlükəsizliyinə, necə deyərlər, düşünülmüş şəkildə yanaşaq. Bu ərzaq təhlükəsizliyinin böyük bir hissəsi, təbii ki, Azərbaycanda formalaşdırılır və əgər indi buğdanı istisna etsək, bütün digər ərzaq, qida məhsulları ilə özümüzü böyük dərəcədə təmin edirik. Ancaq, eyni zamanda, bu, bizim ixrac imkanlarımıza da maneçilik törətməməlidir, ixrac bazarlarına çıxarıla biləcək məhsullara da diqqət yetirilməlidir."

Ölkə rəhbərliyi tərəfindən görülən təsirli tədbirlər sayəsində son illər ərzində nüfuzlu beynəlxalq qurumların hesabatlarında Azərbaycanın ərzaq təhlükəsizliyi göstəricisi əsaslı şəkildə yüksəlib. Bu baxımdan "The Economist Group" tərəfindən hazırlanan "Qlobal ərzaq təhlükəsizliyi indeksi"nə diqqət yetirmək kifayətdir. Bu hesabata əsasən, "son 7 ildə Azərbaycanın ümumi ərzaq təhlükəsizliyi indeksində ardıcıl şəkildə yüksəlmə müşahidə olunub. Belə ki, bu yüksəliş 7 il ərzində 12,7 faiz bəndi təşkil edib. Azərbaycan hazırda bu göstərici üzrə siyahıya liderlik edir. Məlumat üçün demək lazımdır ki, digər ölkələr üzrə bu göstərici ən yaxşı halda 6-7 faiz olub. 2019-cu ildə Azərbaycan bu hesabatda daha 3 pillə irəliləyərək, 53-cü yerdə qərarlaşıb. Bu gün Azərbaycan ərzaq təhlükəsizliyinin temininə görə Asiya və Sakit Okean ölkələri arasında ilk onluqda təmsil olunur. Həmçinin, bu hesabatda keçmiş SSRİ-yə daxil olan bir çox respublikaları qabaqlayıb. Hesabata əsasən, son 7 il ərzində qlobal ərzaq təhlükəsizliyi indeksi üzrə Azərbaycanda baş verən artım dünya üzrə yüksək nəticədir. Hətta hesabatın əhatə etdiyi 113 ölkənin bir hissəsində bu göstərici mənfi olub. Hazırda qarşıda aqrar sahənin rəqabət qabiliyyətini daha da yüksəltmək kimi mühüm vəzifə durur. İsrail, yeni Zelandiya və Niderlandın təcrübəsi göstərir ki, aqrar siyasətdə əsas diqqət məhsuldarlığın yüksəldilməsinə yönəldilməlidir.

Bu yolla əmək, torpaq, su və kapital resurslarından səmərəli istifadə etməklə , həm aqrobiznesi inkişaf etdirmək, həm də ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmək mümkündür.

Azərbaycan hökuməti koronavirus pandemiyasının yaratdığı problemləri nəzərə alaraq, ərzaq qıtlığının yaranmasının qarşısının alınması üçün gələn ilin dövlət büdcəsində bu sahəyə vəsait ayrılmasını planlaşdırır. Bu barədə Azərbaycanın dövlət və icmal büdcəsinin ilkin göstəricilərinə dair İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən hazırlanan açıqlamada qeyd olunur. Bildirilir ki, dünyada son dövrlər baş verən hadisələri nəzərə alaraq, xərc siyasətinin digər mühüm istiqaməti kəskin qida qıtlığı hallarına yol verilməməsi üçün ölkənin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi olacaq. Bu xüsusda aqrar sektorun stimullaşdırılması, kənd təsərrüfatının prioritet sahələrinin inkişaf etdirilməsi, ərzaq istehsalı sahəsində fəaliyyət göstərən subyektlərin rentabelliyinin artırılması, modernləşməyə yönəldilmiş investisiyaların, texniki və istehsal innovasiyalarının təşviqi üçün dövlət dəstəyinin həyata keçirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edəcək.

2021-ci il və ortamüddətli dövrdə regionlarda rəqabət qabiliyyətli kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı və emalı sektorunun inkişafı üçün əlverişli mühitin formalaşdırılması, kənd təsərrüfatı sektoruna dövlət qayğısının artırılmasının davam etdirilməsi prioritet istiqamət olacaq.

Büdcə xərclərinin funksional təsnifatının, "Kənd təsərrüfatı" bölməsi üzrə nəzərdə tutulan proqramların ("Bitkiçilik sahəsinin inkişafı", "Heyvandarlıq sahəsinin inkişafı", "Kənd təsərrüfatı sahəsinin istehsal vasitələri ilə təminatının yaxşılaşdırılması", "Aqrar sığorta bazarının inkişafının dəstəklənməsi", "Kənd təsərrüfatı ilə əlaqədar istehsal müəssisələrinin, xidmət və ticarət sahələrinin inkişafı) həyata keçirilməsi nəticəsində əkinlərin becərilməsinin stimullaşdırılması, məhsuldar və keyfiyyətli toxuma, ətə və südə olan tələbatın ödənilməsində daxili istehsalın payının artırılması və ərzaq təhlükəsizliyi üzrə digər hədəflərə nail olmaq üçün 2021-ci ildə 918 milyon manat vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulur.

Deyilənlərə yekun vuraraq demək istəyirik ki, Azərbaycanda iqtisadi inkişafın bütün hədəfləri nəticədə ölkənin ərzaq təhlükəsizliyinin hərtərəfli və dolğun şəkildə ödənilməsinə yönəldilib. İqtisadi inkişafın dayanıqlı və davamlı xarakter daşıması bütün vəziyyətlərdən ölkənin uğurla çıxmasına imkan verəcəkdir.

Zülfü İLYASOV,
bölgə müxbiri

Dağlıq Qarabağa dair danışıqlar prosesində Türkiyənin iştirakını istisna etmək olmaz

Bu barədə RİA Novosti agentliyinə Rusiya Dövlət Dumasının Beynəlxalq məsələlər komitəsi sədrinin müavini Aleksey Çipa bildirib. O qeyd edib ki, Ankara artıq 1990-cı illərdə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasına dair danışıqların iştirakçısı olub.

Ermənistan ordusunun Azərbaycanın dinc əhalisini hədəf alması terror aktı, hərbi cinayətdir

Bunu pisləyirəm. Bu, aqressiyadır. Hərbçilər döyüş meydanında döyüşər, terroristlər isə dinc əhalini hədəf alırlar.

Bunu oktyabrın 14-də Aleksandr Nevski Rus Pravoslav Kilsəsinin baş keşişi Varfolomey Denis Sotnikov Gəncədə jurnalistlərə müsahibəsində deyib.

Baş keşiş bildirib ki, Ermənistanın Azərbaycanın ikinci ən böyük şəhəri olan Gəncəni hədəfə almasını, nəticədə uşaqların, qadınların və yaşlı insanların qətlə yetirilməsini qınayır.

Denis Sotnikov qeyd edib ki, dinc əhalinin heç bir günahı yoxdur. Amma ermənilər Azərbaycanı təxribata çəkmək üçün qəsdən belə məkrli addımlar atırlar: "Bizim Prezidentimiz İlham Əliyev çox müdrik siyasətçidir. O, insanları qələbəyə aparır, düzgün yola çağırır. Bugünkü dualarımızda dünyaya sülh arzuladıq, işğal altındakı torpaqlarımızın azad olunmasını dilədik və həlak olan dinc sakinlərin xatirəsini andıq. Qarabağ bizim torpaqdır. Mən milliyyətcə rus olsam da, Gəncədə doğulub boya-başa çatmışam. Gəncə mənim üçün doğma şəhərdir, doğma torpaqdır. Bu gün burada mərasim keçirilən kilsə də ermənilərin Gəncəyə atdığı raket zərbələri nəticəsində ciddi zərər görüb. Təbii ki, Ermənistanın bu addımı çox pisdir. Belə olmalı deyil. Tolerant və multikultural ölkə olan Azərbaycan 30 il səbrlə gözlədi ki, torpaqlarımız sülh yolu ilə azad edilsin. Biz dua edirik ki, ölkəmizdə, torpaqlarımızda sülh bərqərar olsun. Mən bütün dünyaya müraciət edirəm ki, bizim haqq işimizə mane olmasınlar. İşğala son qoyulmalıdır".

"France 24" kanalı Gəncənin Ermənistan tərəfindən raket atəşinə tutulması ilə bağlı reportaj yayımlayıb

Fransanın "France 24" televiziya kanalı Gəncə şəhərinin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən raket atəşinə tutulması ilə bağlı reportaj yayımlayıb.

Reportajda Ermənistanın raket hücumu nəticəsində dağılmış binaların, yaxınlarını itirmiş insanların görüntüləri təqdim olunur.

Kanalın Gəncədən hazırladığı reportajda jurnalist dağıntılar altından sağ çıxan insanlarla söhbət etdiyini, raketin gecə saatlarında yaşayış binalarının üzərinə düşdüyünü diqqətə çatdırır. "Dağıntıların altından cansız bədənlər birbir çıxarılarkən biz bu atəşin insan həyatına necə qıydığını aydın görürük", – deyə reportajda qeyd edilir. Diqqətə çatdırılır ki, Azərbaycan tərəfi raketin Ermənistanın Vardenis əyalətindən atıldığını bildirir.

Reportajda Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi – Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələlər şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyevin fikirlərinə də yer verilir: "Biz Ermənistan tərəfinin bilərəkdən danışıqlar prosesini, həmçinin atəşkəs rejimini pozduğunu görürük. Biz burada ciddi dağıntılar görürük. Onlar Ermənistan ərazisindən raket sistemindən istifadə ediblər. Bu dağıntılardan sonra biz nədən danışa bilərik?".

Jurnalist dağıntılar zamanı uşaqları xəsarət alan bir ailəni ziyarət etdiklərini qeyd edir. Bildirir ki, buradakı insanlar beynəlxalq ictimaiyyətdən sərt mövqe gözləyirlər.

BBC telekanalı Ermənistanın Gəncəyə raket hücumu ilə bağlı reportaj yayımlayıb

Reportajda Ermənistanla Azərbaycan arasında əldə edilmiş razılaşmanın ilk 24 saatda pozulduğu qeyd edilir. Diqqətə çatdırılır ki, Gəncə şəhərində yaşayış binasına atəş açıldıqdan sonra Azərbaycan Ermənistanın müharibə cinayəti törətdiyini bildirir.

Reportajda Ermənistanın raket hücumu nəticəsində dağılmış evlərin, yaxınlarını itirmiş insanların görüntüləri təqdim edilir. BBC-nin hadisə yerində olan müxbiri dağıntıları göstərərək "Azərbaycanın ikinci ən böyük şəhəri olan Gəncədə bu insanların yaşadığı yerlərdən görün geriyə nə qalıb", - deyə qeyd edir. Vurğulanır ki, bu, açıq-aşkar mülki əhalinin hədəfə alınmasıdır. Bu dağılmış binalarda, mənzillərdə insanlar yaşayırdılar. Dağıntılar arasında yataqlar, yorğan-döşək görmək mümkündür. Hücum yerli vaxtla gecə saat 2-də baş verib.

Atəşkəs olmalı idi, lakin bu, əsl müharibənin əlamətləridir. Bəs indi nə olacaq? Atəşkəs artıq bitdimi? Bu suallarla Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyevə müraciət etdik. Hikmət Hacıyev dedi ki, əgər Ermənistan azərbaycanlı mülki əhaliyə hücumu davam etdirsə, Azərbaycan Ermənistanın hərbi hədəflərinə qarşı lazımi tədbirləri görmək məcburiyyətindədir. "Siz deyirsiniz ki, onlar sizə atəş açıb və sizin buna cavab vermək hüququnuz var. Bunlardan hansı olacaq? Siz atəşkəsə davam edirsiniz, yoxsa bu hücuma cavab verəcəksiniz?" sualına cavabında Prezidentin köməkçisi deyib: "Hazırda biz atəşkəs rejiminə sadiq qalmışıq. Ancaq ermənilər Azərbaycanın mülki əhalisinə hücum etməyə davam eləsələr, dünyadakı bütün dövlətlər kimi, bizim də özünümüdafiə hüququmuz var".

Beynəlxalq ictimaiyyət Ermənistandan Azərbaycan torpaqlarından çıxmağı tələb etməlidir

İsveçin Xarici İşlər naziri Ann Linde Türkiyəyə səfər edib. Ankarada ikitərəfli və nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə görüşlərdən sonra Türkiyənin Xarici İşlər naziri Mövlud Çavuşoğlu və İsveçin Xarici İşlər naziri Ann Linde birgə mətbuat konfransı keçiriblər.

Nazirlər gündəlikdə duran məsələlər, Ermənistanın Azərbaycan hücumları nəticəsində yaranmış hərbi gərginliklə bağlı fikirlərini bildiriblər.

Mövlud Çavuşoğlu deyib ki, beynəlxalq ictimaiyyət atəşkəs çağırışı etməkdən başqa, Ermənistana Azərbaycan torpaqlarından çıxmağı tələb edərsə, o zaman onun həqiqətən də problemi həll etmək arzusunda olduğunu görə bilərik.

Ukrayna və Gürcüstanın ərazi bütövlüyü məsələsində çağırışların dəqiq olduğunu, Azərbaycana gəldikdə isə bu məsələyə ikili standartla yanaşıldığını bildirən, BMT Təhlükəsizlik Şurasının və ATƏT-in qərarlarının icrasının vacibliyini xatırladan nazir Mövlud Çavuşoğlu bildirib: "Ukrayna və Gürcüstanın ərazi bütövlüyü müzakirə mövzusu olanda ATƏT də daxil olmaqla hamımız deyirik ki, Rusiya və başqa qüvvələr oradan geri çəkilsin. Bunlar Ukrayna və Gürcüstanın torpaqlarıdır. Amma eyni çağırışı Qarabağla bağlı etmirik".

İsrailli ekspert: Gəncə şəhərinin atəşə tutulması Cenevrə Konvensiyasının kobud şəkildə pozulmasıdır

Azərbaycan və Ermənistan tərəfindən Moskvada əldə edilmiş razılaşmaya baxmayaraq, Ermənistan atəşkəs rejimini pozmaqla oktyabrın 11-nə keçən gecə Azərbaycanın ikinci ən böyük şəhəri olan Gəncəni ballistik raketlərlə atəşə tutub, nəticədə bir yaşayış binası uçub, dinc əhali arasında ölənlər var.

Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın Gəncə şəhərinin atəşə tutulması Cenevrə Konvensiyasının kobud şəkildə pozulmasıdır. Həmin Konvensiyaya görə, dinc əhalinin həyatını təhlükəyə məruz qoyan hər hansı hərbi əməliyyatlar aparmaq və döyüş əməliyyatları zamanı mülki əhaliyə hərbi zərbələr endirmək qadağandır.

Beynəlxalq münasibətlər sahəsində israilli ekspert, İsraildəki "Cəmiyyət üçün beynəlxalq layihələr" adlı qeyri-hökumət təşkilatının rəhbəri Arye Qut bu fikirləri Gəncədə çoxmənzilli evə raket zərbəsi endirilməsi faktı barədə AZƏRTAC-a müsahibəsində söyləyib.

İsrailli ekspert deyib: "Hamımız yaxşı bilirik ki, Ermənistan tərəfi humanitar atəşkəs rejimi müəyyən edilməsi üçün yalvarırdı və Moskvanın vasitəçiliyi ilə belə bir rejim müəyyən edildi. Lakin bu razılaşma qüvvəyə minəndən sonra terrorçu dövlət olan Ermənistan son dərəcə təhlükəli silahlardan, "Toçka-U" operativ-taktiki raket kompleksindən istifadə etməklə qədim Gəncənin əhalisi sıx yaşayan bölgələrini şiddətli raket atəşinə tutub".

İsrailli ekspertin fikrincə, Ermənistanın kriminal rejiminin bütün bu qeyri-insani hərəkətləri bir daha göstərir ki, Azərbaycanın suveren ərazisinin işğaldan yalnız hərbi yolla azad edilməsi strateji əhəmiyyət kəsb edir. Ermənistan rəhbərliyində, nəhayət, başa düşməlidirlər ki, Azərbaycanla ultimatumlar, təhqirlər və şantaj dilində danışmaq olmaz və bu mümkün deyil.

Təsisçi:
Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ
Baş redaktor:
Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:
Ziyad Səmədzadə, Aytən Səmədzadə, Akif Musayev, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Elşad Səmədzadə, Məhiş Əhmədov, Müşfiq Atakişiyev, Bəyalı Ataşov, Rüfət Quliyev, Mirqasım Vahabov, Süleyman Qasımov, Ədalət Muradov, Vahid Novruzov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Cahangir Qocayev, Abbas Əliyev

Dizayner:
Lamiyə NƏBİYEVA

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyar Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. "İQTİSADİYYAT" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnmiş, «Azermedia» MMC nəşriyyatı mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 2500